

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden héten kétszer Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hirdője közül minden hirdelményt egy negyedszert sorától öt krajczárért pgó pénzben.

VILÁG

Minden közlés a Világ szerkesztő-hivatalának, (U ri-utca 450 sz. a. Horvát-házban I. emel.) czim alatt kéretik beküldetni.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intézethez bérmentesen küldeni közléseiket.

Tisztelettel jelentem az olvasó közönségnek, hogy folyó Junius 30kán a „Világ” czimű politikai lap megszűnik. Helyébe a BUDAPESTI HIRADÓ lépnd.

A BUDAPESTI HIRADÓ gr. Dessewffy Emil egyenes felügyelése és folytonos közremunkálása mellett a „Világ”nak mostani alakjában fog megjelenni. Előfizetési ár: helyben öt forint, postán hat forint pengőben. Előfizethetni Pesten a Kiadó-Hivatalban (Gránátosutca Dlavhy-ház, 466. szám alatt); vidéken minden királyi postahivatalnál. — Külföldre jártni kívánt példányok iránt a megrendelések, csupán a bécsi cs. kir. főpostahivatal úján történhetnek.

Borsos Márton
tulajdonos.

Tartalom.

Fiumei vasut I. — Fővárosi hírek és események. Előleptetések. Kötüntetés. Kinevezések. Országgyűlési tudósítások (Előleptetés a junius 14. és 17kei korületi és országos ülésokról.) Részletes rajza a jun. 11kei CCXIII. kerületi és a jun. 12kei CLVIII. országos ülésnek a RK. és RRnél. — Megyei 's vidéki közlés: Zalamegyei tisztválasztás eredménye. Biharmegyei közgyűlés. Tolnai tüzész.

Ausztria (Angoulme hg. —) — Spanyolország (Kimerült kincstár. Narvaez és Roncali kibékülnek.) — Nagybritannia (Miklós czár Londonban létere vonatkozik. Hardinge utnak indult. O'Connell elítéltetéséről; irek ingerültsége.) — Franciaország (Az özeveg angol királyné Calaisban. Algir iránt.) Svédország (Országgyűlés. Gr. de Brahe.) Görögország (Griziotis kapcsáskodása.) — Északamerika (Jelen hangulat a texasi 's egyéb ügyekre néz.)

Egyesületi 's intézeti közlések. Kisfaludy-társaság magyar népdal-gyűjteményéről Hdk közlés. — Magyar Gazd. Egyesület juniusi közgyűlése.

Értekezés. Néhány védelemző az izraeliták ügyében. Hirlapi kalászkok. Hivatalos és magán-hirdetések. Gözhajók járasa. Gabonaár. Pénzkelet. Dunavízjárás.

Pest, junius 19. 1844.

Fiumei vasut.

I.

Minket ugyan senki sem vádolhat utopiai édes álmadozásokról; baráti a valónak, mindig oly tárgyak ügyében emeltünk szót, mellyek minden legkisebb megérzkodtatás nélkül polgárzatunk os alapjának létesíthetők, 's mellyekből — nézetünk szerint — kétségtelen haszon és jólét fogna áradni az egészre és egyesekre.

A kereskedési ügyek újabb időkbén is sok és hosszas vitatkozásoknak lőnek tárgyai. Mindenki látja, hogy azon pangó állapot, mellyben az szinte napjainkig sanylik, károsan hat vissza földművelésünkre, addigelé egyetlen vagyonforrására hazánk lakosinak. Okát e sanylásnak ezer meg ezer, különb és különb körülményekben keresők, de abban mindnyájan meg egyezünk, hogy közlekedési eszközeink sanyarú állapotja, a sanylesztő okok egyik legfőbbike. 'S ugy lát-szik, mindnyájan egyetértünk abban is, hogy ezen ok elhárításán, hacsak szép hazánkat 's természetű föld-birtokosainkat véginségre juttatni nem akarjuk, segítnünk, 's pedig lehető leghamarabb segítnünk kell.

A nélkül, hogy itt annak megvitásába boesátkoznánk: vajjon a bel- vagy külkereskedés emelésén kelljen-e előbb iparkodni? tagadhatlan alapigazsá-gul áll előttünk azon elv, miszerint biztos, gyors és olcsó közlekedési eszközök nélkül sem bel-, sem külkereskedés életvidorságban nem képzelhető. Kétségte-len az is, hogy a külfölddel könnyebb közlekedés hatalmas tényezőül járul a belszorgalom és kereskedés kifejlésztésé- és emelésére. Eleinte a szükség, aztán a meglevőnek jobb és kellemes alakban bírhatása ébreszt vágyat az emberekben; e második pedig fő-leg a műveltebb külföld példája után támad kebleinkben. Minélfogva már tagadhatlanak hisszük azt, hogy a közlekedési eszközöknek egyedül az ország belhelyei közt létesítése, még korán sem elegendő arra, hogy a belkereskedés azon fokra fejlődhessék, mellyen kívánt áldással hathasson az egészre és egyesekre. Mi tehát szorosán elválasztó vonalt a kül- és belkereske-dés közt képzelné ugyan egyáltalában nem tudunk; de nem tudunk különösen ott, hol a közlekedési eszkö-zök létesítéséről van szó; azért azok elrendezésében mindig oly vezérnézeteket ohajtanánk szem előtt tar-tatni, mellyek mindkettőre nézve a legüdvösb befolyást gyakorolhassák.

A természetűl mutatott utak félszázad előtt talán még nálunk is jők, áldáshozók lehettek. A Duna talán nagy hasznokkal kecsegtethetett volna fen szinte, mint alatt? De ezen idők elmúltak! 's nekünk ma, ha a világjárásról örökre el-és kimaradni nem akarunk: más, mesterséges módokról kell gondolkoznunk; 's pedig olyakról, mellyek odajutathassunk örökre biz-tossá, a lehető leggyorsabbá és legolcsóbbá tegyék.

Mi a „Magyar partvidéket” mindig oly pontnak tekintettük, melly a főnebbi kellékeknek tökéletesen, 's topographiai helyzetünk- 's politicai állásunknál fogva egyedül felel meg; oly pontnak, melly ha méltó figyelemre méltatik, anyagi érdekeink javításában rop-pant tényezőül szolgál. Nézzünk szét hazánkban, keressünk módot, melly hathatósabb eredményeket szül-hetne, mint fiumévali könnyű, olcsó és gyors össze-köttetésünk, 's csakhamar meggyőződhetünk, meg kell győződnünk, hogy nem csupán körülményeinkhez ké-pést, hanem a nemzetgazdálkodási tudomány szoros elvei szerint is, alig, sőt ki merjük mondani, épen nem találunk jelen földművelési állapotunk mellett esz-kőt, melly a hazát a köz elszegényedéstől, talán a közlő bukástól, oly bizton 's hatályosan menthesse meg, mint Fiuménk jövődjének biztosítása. A ma-gyar-tengerpart, hazánk topographiai helyzete mellet, valódi megbecsülhetlen drága kincs, mellyet, ha pra-cticus nép volnánk, dicső emlékezetű fejdelmünknek Maria-Tereziának kellőn meghálálni sohasem tudnánk. E kapun fog idővel a mezei gazdaság okszerű töké-letesbitése, a műipar gazdag uralma, a művészet hat-alma hozzánk benyomulni, a gazdagság terjedni, 's külföldön — ha valaha lesz — magyar-politicai súly tá-madni. — Ha practicus nép volnánk, bátran mernők min-den magyarnak fülébe harsogni: „a fiumei kérdés sze-rencsés megoldásától függ hazánk létezése; azonkívül a törvényhozó téren is, jövőnk tekintetében, minden csak másodrendű kérdés.” 'S pedig másodrendű kérdés azért, mivel a fiumei vasut megnyitásával fejlődik ki hathatósan nemzetiségünk, politicai alélt hatalmunk, a különböző elemek 's érdekek összeforrása, a polgárosodás, föld-művelés, kereskedés, műipar, művészet és gazdag-ság, míg a többi fenforgó tárgyak inkább magánálló kordérések, mellyek koránsem birnak oly általános életbevágó erővel, mint bir bel- 's külkereskedésünk megindítására szolgáló ezen egyedüli eszköznek léte-sítése. Nincs, higyétek, ennél általánosban érzett szük-ség; mert nemzetgazdálkodásunk aggasztó állapotjánál fogva állományi bukás, talán végpusztulás örvénye főlé jutottunk; mert századok óta elhanyagolták apánk boldogulásunk azon tényezőjét, — melly jelenleg a világot, mondhatnók, kizárólagosan kormányozza; — értjük az anyagi jólétet. Jólét, 's illő becsületes ke-reset hiánya miatt az elerkölestelenülés rémítő lépés-sel terjed hazánkban. A henyesség, a minden bűnök ezen irtózatos anyafertője, a család és lopás, napiren-den vannak, sőt, fájdalom! azon pontra jutunk ma-holnap, hogy mindez már a magyar divathoz tartoz-zék. Vigyázzunk, honfiak! pénzbukott népen még se-gíthetni; de elerkölestelenült nemzetet az isten minden-ható karja sem ment meg a haláltól; ennek megkon-dult végórája, 's ha még létezik, csak annak köszön-heti, hogy van talán még közöttte néhány férfiu, kik az enyészettel halálviadalt küzdenek —

Mi mindig hő és esüggedetlenül buzgó pártolói valánk a közlekedési eszközök létesítésének, 's azok különösen az alduna-fiumei vasutnak is; mert azt hi-vők, és erős meggyőződéssel hívők, hogy az eddig-elé ismeretes közlekedési eszközök közt csak a vasut bir mindazon feltételekkel, mellyek közszükségletünk-nek már borzasztó magasra emelkedett fokát gyorsan — gyorsabban, mint bármely más — enyhíthetné 's melly bennünket a kétségbeeséstől megóna. Részint az ezen igen fontos élet- és halálkérdésről határozó tekintetből; részint pedig tapasztalásból eredő azon okoknál fogva, mellyek tanusítják, hogy gazdaságo-san, egyszerűen, 's kivált löörre épített vasutak ke-vebbe kerülnek, mint a csatornák, 's hasonlíthatla-nul czélszerűbben is használhattnak, ismételve ki-mondjuk, hogy nem levén félrendszerűeknek bará-

tai, a magyar kereskedés 's ez által az ország már csak azon esetre boldogulhat, ha Fiuménál kezdve, Martinschizza és Buccari mellett, Károlyvárosig, on-nan pedig éjszaknak Eszék felé Vukovárig épített a hazánk belsejét tengerünkkel összekötő vasutat, 's pe-dig ugy, hogy e vonal megalapításánál az örvidék lehetőleg mellőztessék. Ezt országglási és nemzetgaz-dasági politica egyiké parancsolja; jelesen először azért, mivel az örvidék nem a hazai törvényhatóság alá tartozik, 's másodsor, mert nem tanácsos az or-szág közlekedési főszkőzét a hon szélére egész, vagy legalább félbarbar tartományok szomszédságába he-lyezni, hol az egész forgalom ellenszég berohanás, rablás, vagy dögvész által megszakíthatatik 's meg-zavartathatik, 's végre, mert csak löörre épített vas-utról levén szó, ez, Magyarország közelében, Eszék-en át egyenesen Károlyvárosra, sokkal rövidebb vo-nalon alapíthatatik meg, mintha alább fordulunk, 's a sok posványáságon keresztül az örvidékeket átha-síttatni akarnók.

Midőn mi ezen alapos, ugy hisszük, megczá-folhatlanul álló okokkal támogatott meggyőződésün-ket nyilvánítani akarjuk, nem lehet fájdalom nélkül nem értesülnünk pályatársaink egyike közléséből ar-ról, miszerint a felfogadott, 's a vasutvonal kiméré-sénél foglalkozó mérnök Walla u. K. M. ur, nem fog-ván fel hivatásának roppant fontosságát, nem annak szent czélját, magát részint önhiúság, részint pro-vincialis érdekeknél fogva, annyira eltántorítottatni en-gedő, hogy végre ezen életkérdést is zavarba hozza. Miért ígerte meg Eszék városa tanácsának a vasutvo-nalt Broodnak vinni? nem tudjuk; de annyit mond-hatunk, hogy illy ígérlet — kimélettel szólva — min-denetre nagy, igen nagy hiba. Neki kötelezőleg ígérni bizonyosan mitem szabad, megbízása szerint működ-nie bün nélkül nem lehet. Igaz, hogy kötött szerző-dése — a mint értesítve vagyunk — igen hiányos és üres, sőt pótlótusításai is részint elégtelenek, részint egymással összeütközők; de avatatlanságunk miatt Walla u. urnak kötelességéről megfelelkeznie, ha máskép feladatának becsületesen megfelelni kíván, nem szabad! Ha az egyezkedéshez kereskedők, vagy egyéb practicus férfiak is járulnak vala, a szerződés koránsem fogna oly határozatlan 's ingadékonny pon-tokon állani, mint áll jelenen, miután a kötésnél a pontos szigorúság elmaradt. — Ezt annál sajnosabban tapasztaljuk, minthogy Walla u. mérnök ur, mint halljuk, folytonosan szerződésének üregeire hivatko-zik. Van azonban okunk reményleni, hogy Walla u. ur avatlanságunk- és könnyelműségünkkel visszaélni nem fog; de szükségesnek tartjuk figyelmeztetni ré-szünkről is a vállalkozó Fiume városát, hogy a mér-nök ur által jótállás fejében letett pénzösszevet addig ki ne adja, míg munkálata 's terve szakértő bírák által tökéletesen meg nem bíráltattott 's jóvá nem ha-gyatott. A szerződés egyik pontja kiköti ugyan, hogy az általa benyújtandó tervet, benyújtása után 14 napra meg kell vizsgáltatni a vállalkozó városnak; de ez oly kötelezés, mellyet teljesíteni még akkor sem lehetne, ha hazánk vasutak építésével megbarátkozott számos jeles mérnökökkel birna, mert külföldön is hónapok adatnak a bírálásra, hazánkban pedig, kör-ülményeink közt, aránylag kétszer hosszabb idő is kellene. — Hiszszük is erősen, hogy Walla u. ur ezen vizsgálati határidőnek meghosszabbításától ide-genkedni nem fog; mit ha tenne, őszintén megvall-juk, szerződéskötés-kori jóhiszeműsége iránt nem leg-kezdvebb véleménynek volnánk kénytelenek helyt adni kebleinkben.

Ennyit a fiumei vasut belviszonyairól; annak mi-képeni építtése iránt legközelebbi számunkban.

Fővárosi hírek és események.

Pest, június 19. 1844. Napjaink, mint búcsúzó tavaszhoz és beköszöntő nyárhoz illik, igenen szépek és melegek, sőt mondhatnók forrók, ha olykor eső nem enyhítene a hőséget. A zöldbe-rándulás ünnep- sőt köznapokon is igen divatos; a színházak és arenák fővárosinkban most kevésbé népesek. De bezzeg van dolga különösen vasárnap a kis Buda-gőzösnök, mely alig győzi a sok vendéget szállítani, részint a császárfürdőbe, részint ó-Budára. Mindenki mutatni siet ilyenkor saját kedve szerint és erszényéhez képest, a városerdőbe, Ludoviceum-kertbe, budai városmajorba, zugligetbe, császárfürdőbe, szigetekbe 'sat.

— Mivel imént a Buda-gőzösről emlékeztünk, helyén látjuk ide iktatni azon czikkecskét, mely szerkesztő hivatalunkhoz közlés végett küldött be. A czikk így hangzik: „Kérem a Buda-gőzöshöz! Minden vállalkozó társaságtól igényelhetni, hogy czélba vett vállalatának tökéletesen megfeleljen. 's kívált az utazók kényelmét kielégítőleg előmozdítsa. 's ezt nem látjuk teljesítve a Buda nevű gőzösről. Némi kis méltánytalanság a társaság részéről, hogy a második helyen, hol szinte sok tisztes budapesti család foglal helyet, némelykor azért is, mivel az első hely már el van foglalva — a nyári égető nap sugárjai és eső ellen ponyvát nem feszítet ki, hiszen egy darab ponyva csak nem őrítene ki a társaság pénztárát, 's egyébiránt a kamatokat is csak meghozza, és pedig bővecskén a nevezett gőzös; nem látjuk tehát által, miért nincs annyi belátásuk az illetőknek, hogy a 2dik helyen ülő vendégek számára, kik a kényelmet csak úgy szeretik, mint a 4 p. krral többet fizető első helybeliek, ezt megtegyék. Már ha épen meg akarja a társaság az első helyet különböztetni a 2diktól, ám tegye azt fényűzés által, nem bánjuk, ha bársony-függöny vagy kárpittal vonja is azt be, csak ne a 2od-helybeli szinte becsületes vendégek kényelme kockáztatásával — mit méltán, ha nem is zsarnokságnak, de bizonyosan nagy indiscretiónak nevezhetni. Vajha ezen figyelemzetésünk 's kérelmünk a társaságnál viszhangra találna, 's minket 2od-helyi vendégeket legalább daróczbul készült ponyvával minélelőbb megörvendeztetne. — Többen a 2d. helyről.”

— Ehrenreich Adám ur azon pompás historiai képgyűjteménye, melyről előbbi számunk tárczájában emlékezünk, ő fensége ISTVÁN cs. k. főherczeg magas pártfogása alatt jelenik meg. Ő fensége azon hajlammal fogva, mellyel általában a szépművészetnek, 's különösen a hazának pártolására nézve viseltetik, méltóztatott e szép vállalat ajánlatát, a vállalkozó Ehrenreich urhoz intézett levelében kegyesen elfogadni. — A gyűjteményre, mely VIII füzetet, 's mindegyik füzet 6 nagy képet 's magyarzó szöveget (magyar 's német nyelven) foglaland magában, még folyvást lehet előfizetni. Bácsben a vállalkozó kiadónál, Pesten Emich G. ur könyvkereskedésében az ural- és kigyóutca szegletén; minden egyes szállítványra 1 p. ftjával.

— Minap budai tudósítónk épületes jelenetről értesíté az olvasó közönséget, mellyet a rabok a hídfőnél — erkölcsiség szempontjából tekintve valóban tragicaillal — jászottak el. a rab-ör nyugalmas szemtanúsága mellett. Most mi is szolgálhatunk hasonló adatkával, melly ugyan nem oly igen borzasztólag botrányos, de eléggé botrányos mégis az erkölcsrontó szemtelenség tekintetéből, 's annál botrányosabb, mivel a főszereplő itt maga egy városi rab. Múlt szombatn f. hó 15kén délután a Leopold-utca felső végét tisztogatták városi rabok. Velők volt két városi hajdu, felügyelésül. Egyikük azonban felügyelés helyett jónak látta magát igen illetlen módon mulatgatni, 's egy arra menő leányzót szemtelenül támadott meg, 's igen igen botránykozató ostromot kezdett. Midőn eziránt egy ház kapuja előtt álló aszszonyt őt kérdőre vonná, ő igen természetesen találta azt, 's undok fertelmes szavakkal még folytatta rohogva tettének elbizott önhelyeslését. 's ezt rabór, — lenni akaró rendőr teszi, fényes nappal, nyilvános utcán, a felügyelése alatt álló rabok szeme láttára 's nem csekély mulatságra. Mit várhatni azután a raboktól? Arra menvén komolyan szeme közé néztünk e háremi apródnak, mire ő kelme ugyan egy kissé meghökent, de tova haladtunk csak annál hangosabban folytatá feleseléseit az asszonnnyal, 's botrányos szeméremstől kifakadásait. Számát nem tudjuk e vitéznek, mert elmentünk épen a falhoz lapult hátával; de társa tarsolyán 94 szám vala jegyezve; ettől talán ki lehetne tudni az alávaló nevét. Ezt figyelemzetésül a kapitányságnak, mert addig úgy hiszszük nem boldogulunk e rakoncátlan néppel, míg név szerint nem állítandunk pelengéire illy galádokat: csakhogy aztán, ohajjuk, legalább illy alkalommal téessenek sikeres lépések az illetőktől illy pogánylelkűek fekezésére, kik illy nyilvánosan nem állnak a szemérem ellen vétkezni! — Ime három ismertető jel, melly bizonyos nyomra vezethet: jun 15; Leopold-utca; 's a szemtelen társának tarsolyszáma: 94.

— A fiatal embereket, kik nem ismerik Pestnek csinyjait, figyelmeztetjük, vigyázzanak, ha valami vendéglőbe földszint szállnak, hogy éjjel holmijöket ki ne kapkodják. Minap, a Zemplémegeyből országgyűlésre utazó irnokok közül egyik a 'vörös ökör' fogadóban tetemes kárt vallott. Ágya mellől kihuzogatta valami gaz czimbor ruháit, de különös, hogy csak az orzott ruhákat, 's a frakk zsebében talált tárcza tartalmát, mintegy 25 pftot tartotta meg, az üres tárczát pedig visszahajította a redőnyön keresztül a szoba padlatára. E fiatal ember behuzogatta ugyan a redőnyt, de reggel nyitva találta azt. Nem ártana, ha a vendéglők horgokat csináltatnának a redőnyökre, hogy így azokat a felhuzogtás ellen meg lehetne erősíteni. Mert hol illy éber rendőrség van, mint mi nálunk, nines egyéb mód, mint, hogy házát mindenki várnak tekintse, mellyet éjszakára minden lehető védszerekkel biztosítson. — Ugyanezen fiatal emberek egyike vasárnap a nádorszigetre akarván menni, Budán, nagy levén a víz, egy ház udvarán 's kertjén keresztül indult, több mások példájára. Mentek számosan a kerten keresztül, 's a ház gazdája, egy pozsgás német nyugodtan nézte; ment a fiatal

ember is békésen az udvaron keresztül, 's a gazda szinte nyugodtan nézte: de midőn a kertbe lépne, durva szidalmakkal támadt rá a gazda, őt visszautasítván. A számtalan másokra tett hivatkozások mit sem használtak; ő most az egyszerű házi jogával akart élni. 'S miért? csupán, mivel kedve így szottant. Vagy tán nem tetszett neki a keleti faj bélyege, mellyet a fiatal emberben megismert? vagy mi? — Ez nem alföldi vendégszeretet!

— (Szeget szeggel.) Miután a 'Jelenkor' legújabb budapesti naplójában egy elméncz által azt mondatja, hogy „a 'Világ' nagyon rossz lábon állhat, különben nem panaszkodnék annyiszor a rossz kövezet ellen 'sat.": tehát mi is elmondjuk, mit mondott legközelebb egy másik elméncz, t. i. hogy „a 'Jelenkor' saját lábán nem állhat, különben nem támaszkodnék másokra.” — 'S ez valóban igaz lehet, mert annyi csakugyan bizonyos, hogy valamint tavál a 'Világ'ot, úgy most a 'Hírnök'öt tekintni országgyűlési tárgyakban élelemkamrájának, a nélkül hogy ezen élelemkamarákat valaha megnevezte volna. — Kell még több? — Szivesen!

— Két magyar divatlapban furcsa ellenmondásra találunk, 's miután vagy egyiknek vagy másiknak állítása hibás, az olvasó közönség nem tudja, mellyiket higgye. — A pesti magyar polgárkatonaságról levén szó, (mellynek alakultán mi is szívünkbelől örvendünk 's annak minél nagyobb dicsélt ohajtuk) „Nádósy ur a gyalog osztály szávozosa — ugymond a Honderü mult szombati száma — a napokban mutatá be díszes osztályát a városházban öszvegyült tanácssteremben”, pedig egy igen ékes magyar beszéddel, mire városunk derék polgármestere hasonlólag ékes és lelkes beszédben fejezte ki a nemes tanács méltányát és jóváhagyását. — Így a Honderü a 'Regelő' pedig (1. 48. sz.) a Jelenkor után azt mondja, hogy „a magyar gyalogkatonaság tiszti kara Nádósy ur vezérlete és szónoklata mellett egész testületben tevő tiszteletét a városi tanácsnak, a tanács által azonban némán fogadtatták.” — Már miután valamit némán fogadni annyit tesz, mint hallgatni; ellenben ékes és lelkes beszédben valamit kifejezni mindenesetre annyit, mint szólni: kérvük a Honderüt, czáfolja meg Regelő collegját, 's idézzen, ha mindjárt utólagosan is, a beszédből jövő számban néhány szót.

— Ismét bérkocsisok és örökké bérkocsisok! Halljuk! A bérkocsisok vakmerő, 's rakoncátlan viselőiknek új és még eddig példátlan jelét adák mult vasárnap (jun. 9kén) a budai zugligetben; egy uraság t. i. tulajdon alkalmán oda kikocsizván, Laszlovszky előtt, hol a kocsikból kiszállni szokás, gyalog már befelé induló ismerőivel találkozik, kiknek megengedé, hogy kocsiján addig, míg ő kün mulatand, haza mehessenek; ez megtörténvén, midőn a kocsis visszatért, a bérkocsisok által megtámadtaték, őt 's az inast a bakról lehurcolván agyfafőbe verték, 's hogy még a rajtok lévő ruha is, mi által bizonyosan urok boszultaték meg, ép ne maradjon, őket egy sáros árokba vetették, 's imigy verték ismét mindaddig, míg egy más úrnak, ki a cselédeket megismeré, sulyos botja szabadításukra nem érkezett. — Vajjon hol voltak a rendőrök? fog-e valahára, e bérkocsis-zsarnokságnak gát vetetni? még folyvást kérdezzük.

— Majd hasonlólag bántak kevés nappal az előtt a dunaparton álló társasági kocsisok egy, híhetőleg környékbeli társasági bérkocsissal, ki utazót odáig hozván, elég bátor volt mellettek kiszállítani azokat; nines a bérkocsisok szótárában azon csúfos szidalomsozó, mellyet azok ellene ne szórtak volna, melly szavak pedig nem annyira a bérkocsist, mint a kocsiból kiszálló tisztes társaságot pirulásig sértegették. — Ki nem hallá Budán, még a várbán is, a város-ház tövében, azon fajtalan beszédeket, mellyekkel a kútra menő, 's így őket ki nem kerülhető nöcselédék — 's azon csúfolódásokat, mellyekkel az arra menők illetetnek e durva ostorhőszöktől, kiknek csak ezért is, de még azért is, hogy ötten hatan egy csoportban dohányozván a járdát a gyalog-lók előtt el ne állják, meg kellene tiltani a tulajdon kocsi-jóktól távozást.

— Ő cs. ap. kir. Főlsége az egri főkapitánál Harmos László palkotai főesperest székes főesperessé; Ferenczy József idősb mesterkanonokot palkotai főesperessé, Léva y Sándor kanonokot pedig a sz. Péterről nevezett egri vár prépostsjává kinevezni legke. yelm. méltóztatott.

Ugyan ő cs. ap. kir. Főlsége Bartakovics Adalbert esztergami főkapitánbeli kanonokot 's a nagyszombati kerületben lelki-ekbeni helyettest püspöki czímmel legkegy. földszinti méltóztatott.

Ugyan ő cs. ap. kir. Főlsége a pesti kir. egyetemnél ürességben levő történeti tanárszékre Körömczy Imrét, ugyan e tudományak, és az egyházi törvénynek ka'ocsai lyceumbeli tanitóját legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

— Ő cs. ap. kir. Főlsége a pesti egyetembeli orvostudor és tanár Bugát Pál által 'Természettudományi szóhalmas' cím alatt kiadott munkának ajánlását legkegy. elfogadni 's a megküldött példányt magán-könyvtárába vétetni, egyszersmind pedig a szerzőt, egy, felséges nevének kezdőbetűjével ékített brillantgyűrűvel megajándékozni méltóztatott.

— Ő cs. ap. kir. Főlsége Simony Istvánt a nmltsu m. kir. udv. kamaránál fogalmazó gyakornokot tisztebeli udvari fogalmazóvá méltóztatott, legkegyelm. kinevezni.

— Ő cs. ap. kir. Főlsége Zehentmayer Károly nagyági bányaintézőt, kormányzó bányatanácsos rangban erdélyi sóbánya-igazgatószágra méltóztatott kinevezni.

— E k György, szászkai ideiglenes bányamérnök ugyane minőségben Rézbányára helyeztetett által.

— A nmltsu m. kir. udv. Kamra a fernezei erdőintézői állomásra Riedler Antal ugyanottal alerdészti, a Teuchman Antal nyugalmazásával ürességbe jött palánkai kasznárságra pedig Klém János eddigi kulai számvérő-tisztségi ellenőrt alkalmazta.

Országgyűlési tudósítások.

Előleleges közlés.

Junius 14kén a CCXVII. kerületi ülésben a sz. kir. városok rendezése iránt kelt 3d. üzenete a KK. és RRnek folytatólag meghitelesített. Ugyane napon

* Kérjük legyen mondva: a tanácssterem nem gyűl össze. Nem volna e jobb, inkább illy hibás kitételeket kerülni, minsem szivar' helyett szivolyát ajánlani. Szerem

a CLXd. országos ülésben a KK. és RRnél szönyegen forogtak a következő tárgyak: 1) második üzenete a KK. és RRnek az unitaria vallás tárgyában; 2) második üzenete a KK. és RRnek a görög-nem-egyesült vallásuk iránt; 3) a türmezei kerület rendezése tárgyában kelt üzenet, felírás- és törvényjavaslat; 4) a szeptesi 16 város a fumei és buccari kerület rendezése végett készült üzenet és két rendbeli törvényjavaslat. Ezen üzenetek, felírás és törvényjavaslatok rövid közbeszólások után megállapítottak. Egyedül a türmezei kerület rendezése tárgyában keletkezett érdekesebb vitatkozás, mellyben Horvátország követe ellenő az országos választmány kiküldését; de ez is csakhamar megállapítottak. Végre a szabad községek rendezését tárgyazó törvényjavaslat szült hosszok vitatkozást, melly leginkább az úri hatóság eltörlése 's a szabad községek rendezetése után adandó political jog minősége körül forgott. Az e tárgyban elágazott vélemények hosszas küzdelmének eredménye az lön, hogy a törvényjavaslat az úri hatóság megszüntetése iránti rendelkezés végett kerületi tárgyalásra utasítottat vissza.

Junius 15kén a CCXVIII. kerületi ülés tárgya volt az országos ülésből legnap visszautasított azon törvényjavaslat, melly a szabad községek rendezéséről szól. Ennek kerületre utasítása az úri hatóság feletti rendelkezés végett törvényben; a mai tanácskozás leginkább az úri hatóság megszüntetése körül forgott. Vita közben több megyei követ sürgetvén utasítás hiányából az e tárgy feletti határozás elhalasztását: először is e kérdés bocsátottat szavazás alá, mellynek következtében 26 megye 17 ellenében (6 nem szavazván) a tüstinti tárgyalás mellett nyilatkozott. Második szavazás a felett történt: az úrihatóság azon községekben, mellyek magokat az 1840: VIII. t. cz. értelmében megváltották, eltörléssék-e? Mire tagadólag csak 4 megye felett, u. m.: Pozsony, Baranya, Esztergom, Túróc. Az úri hatóság alól ekép fölmentett községeknek a jász-kún községekre nézve megállapított elvek szerinti rendezése a megyékre bízott, mellyek az úrihatóság eltörlésének 's a rendezésnek jótékonyását azon községekre is kiterjeszthetik, mellyek úri tartozásait örökös szerződés által meghatározott pénzben vagy termékmennyiségben teljesítik, — ha különben ezen községek saját beligazgatásukra 's a helyhatósági biráskodásra képesek. Az így rendezett községeknek adandó megyei szavazati jogot ma is megkísérték többen a népesség arányához alkalmazni, de a többség a megyei választások rendezésekor megállapított egy szavazatnál maradt.

Junius 16kán vasárnapi szünet. Junius 17kén a CCXIX. kerületi ülésben (elnök: Klauzál — Csongrád-, Békássy — Vas-; naplővivő: Zákó; kerületi jegyző: Ghiczó) a szabad községek rendezését tárgyazó törvényjavaslat meghitelesített. Ugyane napon a

CLXd. országos ülésben a KK. és RRnél tárgyalás alá vétett a KK. és RRk 3dik üzenete 's sz. kir. városok rendezése tárgyában. A törvényjavaslat elsőbb §§-aira tett megjegyzések és módosítások a 89 §ig rövid közbeszólások közt megállapítottak. Ellenben a polgárképeségről szóló 89 §nak újabb módosítása hosszas vitatkozásra adott alkalmat, mi közben némelyek az eredeti szerkezetet, mások a főrendi javaslatot, mások ismét Cs. követének legújabbban tett azon indítványát pártolák, mellyben a követeknek egyenes, a hivatalnokoknak közvetett választása mellett 200 pftó forint érték ajánlatot a polgárképesítő ingatlan birtokra nézve, minden tekintet nélkül a város népességére: 's mellyben a legközelebbi kerületi szerkezetben javasolt jövedelem-adó helyett a házbér vala megtartva. Mindezen különböző vélemények mellett a kerületi ülésben megállapított borsodi indítvány nyerte el a többséget, egyenes választással mind a követekre mind a tisztviselőkre nézve.

(A jun. 14kén tartott CCXIII. kerületi ülés részletei a H—k után.) Elnökség, jegyző 's tollvivő az előbbiek. Az ülés megnyitáskor Mihályi kerületi elnök a multnapi megbízás következtében jelenté, mikép ő nmlga a személynök teljesen osztja a t. RRnek szerencsétlen tagjok borzasztó meggyilkolása feletti szomorú aggodalmát, 's előlegesen tudósítja a táblát, hogy Ungmégyének néhai követe Orosz Elek a véghezvitt bírói nyomozások szerint tulajdon inasa által, egy büntárs segítségével kegyetlenül meggyilkoltatott. A gonosztevő elfogatván, tetét már megvallotta, ellilant büntársa pedig már a leghathatósabban üldöztek, valamint a Dunába vetett holttest feltalálására minden szükséges reudelet meg van téve. A gyilkosok a bíróság elibe fognak állítani, hogy a boszuló igazság egész súlya velők megéreztessek. — Erre az ősz ker. jegyző, megilletődött hangon jelenté, mikép a táblának ezen borzasztó esemény feletti fájdalmas érzeteit minden tagja kivétel nélkül osztja, miután szeretve tisztelt követtársuk Orosz Elek nem a természet által kijelölt uton, hanem egy gonosztevőnek istentelen merénye által élete virágában az élettől megválni kénytelenítették. Indítványozá tehát a szónok, hogy személynök ő exclija ismételve kéressék meg a t. RR. nevében, hogy leginkább a holttest feltalálásáról a táblát azonnal értesíteni méltóztatassék, hogy annak méltó eltakarításáról gondoskodhassanak a RR. Ha azonban az e végrei intézkedések siker nélkül maradnának, 's a holttest 4, 5 nap mulva meg nem találtatnék, akkor is ugymond, ő kegyelmességének tudósítását kikérjük, hogy e tárgyban azt tehessük, mit a dolog természete 's szívünk sugalma javasol. Ezen általános helyesléssel fogadott előadásra egy másik megyei követ aláírási ívet indítványozott megnyitni, mellynek eredménye mind a holttest feltalálójának, mind a gonosztevő felfedező-

jének nevezetes jutalmat biztosítson. (Elfogadtatt) — Felolvasá azután a jegyző a t. RR. második ikenetét az unitari-usok állapotáról, mellynek elfogadása után következék a görög vallásnak ügybeni ikenet felolvasása 's elfoga-dása; ezt követő a vallásbeli közönséges súlyok 's nehé-zségek tárgybani második ikenetének authenticatiója; azután a vegyes házasságoktól a magyarországi r. kath. papság által az egyházi áldásnak megtagadása tárgyában a nm. FÖRRhez intézett második ikenet; végre a turmezei kerület elren-dezéséről ikenet, felirási 's törv. javaslatnak megvizsgálása, 's mindezen irományoknak lényeges változás nélküli elfoga-dása. — Átmentek azután a t. RR. az or. gos sérelmek 's kívána-tok folytatóság tárgyalására, következőn a II. osztály, vagyis egyes vármegyéknek felterjesztendő sérelmei és kívána-tai, mellyeknek lényeges tartalma következő: 1) A k. m. u. Cancellariának azon rendeletét, miszerint monyászi birto-kos Névény Sándor részéről a Török nemzetség mint déznai birtokosok ellen támasztott határkérdést, az alispáni eljárás-tól, hol az már megis indított volt, 's hova azt a megye is törvény értelmében utasította, elvonván, akámará, mint hajdani földesur, részéről kiküldött kamarai biztos által eldönteni két izben is parancsolta, megsemmisíteni, és az ügyet — annál is inkább, mivel a 40 évet haladott birtokot törvényes bírói-itélet nélkül elvenni nem lehet — a törvényes határbíróhoz utasítani kívántatik: a dolog érdeme terjedelmesen adatván elő; a választmány véleménye: A mennyiben a felhívott leg-felsőbb rendeleteknél fogva a határkérdés elitélése a világos törvény által rendelt utról és bíróságtól elvonatik és kama-rai biztos elhatározására bizatik: sérelem, következőképen orvoslás végett felterjesztendő. — Végzés: Elfogadtatik. — 2) A nm. k. Helyt. tanács az adószedőket számadásaitól feloldozó leveleket Zemplén megye felterjesztése ellenére to-vább is a szokott óvás mellett rendelvén kiadni, azon ok-ból, mert gyakran később oly körülmények fejlődhetnek ki, mellyek a számadók javára szolgálhatnak — a megye ellen-ben két tekintetből vevén fel a számadásokat, ugymint a nem helyes fizetés és a hibás kiszámítás 's összeadás tekintetéből, és ezen két kérdést a pontos vizsgálát alkalmával végkép nemcsak eldönthetőnek, hanem szükségképp el is döntendő-nek vélvén — elhatározatni kívántatik: hogy az egyszer meg-vizsgált számadások többé kérdés alá ne jöhessenek; ha pedig valamely nem helyes fizetés történt, arra a számadó azonnal feleletet adjon, 's ez a végső elhatározásba télessék, mert kü-lönbö miképp lehetnének az abba be nem avatott örökösök idő-vel számadásra vonandók? — Vélemény: Ezen igazságos kívánat az előadásban felhozott okoknál fogva felterjesztén-dő. — Végzés: Elfogadtatik. — 3) Horváth Rozália és Ko-vács Eszter között fenforgó és a kiküldött megyei választ-mány által el is döntött sommás osztály tárgyában, Horváth Rozália folyamodása következtében a m. k. udvari Cancellaria annak felhozásával, hogy a kérdéses eset az 1836: 14ik tör-vénycikkre nem vonatthatatik, a választmány eljárását meg-semmisítette: minthogy az 1836: 14. t. cz. értelmében vég-bezvit eljárásnak ekkint megsemmisítése azon törvény ren-deletével összeegyeztethető nem volna, ezen sérelmet jöven-dőben előfordulhat esetek tekintetéből is orvosoltni kíván-ja; nem különben 4) Thólt János, Thólt Dienes elleni világ-os örökösödési perében az eljáró bíróság által hozott ítélet legfelsőbb helyen feloldoztatván, 's a visszafoglalás elren-deltvén, ennek ellenében a megye részéről tett felírásra 1843. költ k. k. leiratnál fogva a megyének e tárgybani vég-zése is megsemmisített; minthogy pedig az 1836. 14 t. 12. §sa szerint az eljáró bíró ítéletében meg nem nyugvó félnek egyedül a birtokon kívüli ut van kiszabva: a bíró-ság ítéletét megsemmisítő legfelsőbb rendelet sérelmes. Hasonlóan 5) A m. kir. udv. Cancellariának 1840ik jan. 16án költ rendelete által, Franyó Jánosnak a Mikusai Anna nyilvános örökösödésbeli követelése tárgyában, a Gyöngyös mezővárosa tanács-küldöttségének az 1836: 14 t. cz. értem-ben hozott ítélete megsemmisítettvén, az örökösök törvény útjára igazítottak. Végre 6) A m. kir. udv. Cancellaria Pla-thy Agnes Pongrácz Tivadar hitvese által Plathy Lajos édes atya ellen az anyai ingó vagyon kézhez vétele végett indított világos örökösödési sommás perben, az eljáró bíróságnak az ügyeletet és bíróságot megállapító ítéletét megsemmisítette. — Vélemény: A mennyiben a vérek közt fenforgó világos örö-kösödési esetekben az 1836: 14. t. cz. által meghatározott osztózató küldöttség ítéletétől a meg nem nyugvó félnek egye-dül a törvény rendes útja birtokon kívül van felhagyva; a fen-hozott esetek sérelmesek 's felterjesztendő. Végzés: Elfogad-tatik. — 7) Az 1839. zempléni tisztújítás alkalmával, az alispáni hivatal választását biztosító törvények, nevezetesen az 1548: 70. 1723: 56. 1729: 15 tezikk., mellyek nyilván ki-mondják, hogy az alispán csak a megyebelí egész nemesség megegyezésével választathatik, a főkörmányzó helyettes által meg nem tartattak; a mennyiben az meg nem hallgatván a vá-lasztók nevezetes részét, melly a terem szűk volta miatt abban egy harmadrészben sem férhetett meg — az első alispánt felkültetésből nevezte ki. Minthogy pedig az 1647: 76. tör-

vénycikk a nemes szabadságok gyakorolhatását akármí ürügy alatt gátló főkörmányzók ellen védelem alá vette: méltó joggal kívánható ezen sérelem orvosolhatása. — Továbbá sé-relmül adatnak elő az érintett tisztújítás alkalmával történt e-semények és kihágások megvizsgálására kiküldött kir. bizto-snak törvényellenes eljárása, ki az 1805: 5k t. rendelete ellenére a vádló irományokat az illetőkkel nemcsak nem közölte, hanem a közgyűlésben is nyilván kijelentette, hogy ez nem köréhez tar-tozik; ki ugyanazon gyűlésen a felségtől nyert magas állást és hatalmat a törvényes szólásszabadság megszorítására for-dította, a nyomozás alkalmával azok közül, kik az első alispánságra választott egyén tekintetében ellenkező véleményük-eknek gyanítottak, senkit tanúnak nem alkalmazván, eljárását egyoldaluan végezte, sőt a pörbefogást is ez a egyoldalú vizsgálattól rendelte el; melly eljárás nemcsak az egyes pörbe fogottakra, hanem az egész megyére nézve felettébb sérelmesé lön. — Végére azon k. biztos még azzal tetézte törvénytelen eljárását, hogy mellözve a felség által bíróságul kitűzött megyei törvényszéket, — melly előtt az idézettek már megjelentek, sőt melly a tanuk meghiteltetését elrendelő ítél-let is hozott — a pereket a törvényes bíraktól elvéve, azo-kat maga által nevezett bírák ellátása alá adta. Ezeknek or-voslása kívántatik; nevezetesen, hogy a kir. biztosok egés-zen szüntessenek meg, vagy télessék a törvénybe sanctio a törvényellenes eljárások tekintetében. Vélemény: Ezen pont alatt előadásban felhozott körülmények közt vannak ugyan olyanok, mellyeket helyeselni nem lehet; azonban tek-intetbe vevén azt, hogy az előterjesztő megyében következő tartott tisztújítás által a dolog már a maga rendes állapotjára visszavezetett; de a királyi biztos is, kinek eljárása ellen panasz emellett, meghalálozott, 's emnélfogva multra nézve tetleges orvoslás szorgalmazásának szükségé fen nem for-gna; jövendőre nézve pedig a már országos tanácskozás alatt le-vő megyei választás tárgyában alkotandó czél szerű törvény által eléle események el fognak távozni: a jelen előadás fel-terjesztése mellett ő felsége aziránt alázattal megkéretendő, hogy a netalán előfordulandó esetekben az 1805: 5. t. cz. rendeletének minden részben leendő szoros megtartása vég-gelt kegyelmesen intézkedni méltóztassék. Végzés: Helyes. — 8) Komárom vármegye megújítván már a 1840dik országgyűlésből sérelmeképp felterjesztett azon előadását, miszerint tisztí ügyése, mint a kebelbeli kórház alapítványa pártfogója, által bizonyos kincstári kötelevények iránt folyo-tatt adóssági per, a m. k. u. Cancellaria által felkivántatott; onnét azonban ismételt kérésre is mindéddig vissza nem kül-detelt: ámbár ugyan az illető kincstári kötelevények idő közben sorshuzás útján a kifizetendők sorába kerülvén, a kir. kincstár által már kifizettek; mégis az onnan eredett sé-relem, hogy a legfelsőbb helyre felkivántatott per többé vissza nem küldetett, orvosolva nem lévén, ennek eszközzése sür-gettetik. — Vélemény: Ezen eset már az utóbbi ország-gyűlésből 1840dik apr. 15. sérelmeképen felterjesztett, azonban az apr. 29. kiadott k. válaszban nem érintetik. En-nélfogva — ámbár a tartozás már kifizettetett is, de a fel-kivánt pernek, melly az illető megye levéltárának saját tu-lajdona, vissza nem küldése miatt fenforgó sérelem orvosol-va nem lévén, ez sürgetendő. Végzés: Elfogadtatik. — 9) Beregh vármegye előadván: mikint a királyi ügyvédnek magvaszakadt Bartóffy András örököséi elleni ügyében 1838. legfelsőbb helyre terjesztett felírása következtében, a m. kir. udv. Kormányzónak 1840kén kiadott rendelete-nél fogva, a megyének komoly rosulás kijelentése mellett meghagyatik, hogy — azon határozatának ellenére, melly sze-rint a vagyonokra rendelt tilalmi zárt (melly a parancsban ter-mészetesen a vagyon jövedelmére is kiterjesztetik) 1837ben feloldá, és 1838ban a 2242. szám alatt költ, 's az ügyet előbbi helyzetében hagyatni rendelő záradékú parancs ellenére, a jövedelem kiadását határozza, 's erőt csak a törvény útján me-gye által hozandó tilalomzárnak tulajdonítani rendelte, a leg-felsőbb helyről parancsolt 's a jövedelemre is kiterjedő tila-lom-zárt minden tekintetben fentartsa: a tilalom-zárnak ek-képen a vagyonok jövedelmére is kiterjesztése annál inkább sérelmes, minthogy a tilalom-zárnak magára a vagyonra kor-mányszékieg lett rendelése is világos törvénybe ütköző oly cselekvény volt, melly megyeileg az országgyűlésen felpana-szoltatván, országos sérelmeképpen tekintett. Vélemény: Azon első 1836iki mart. 28kán a II. dik osztály 17ik pontjában sérelmeképpen felterjesztvén, erre azonban még kir. válasz nem érkezvén, ezen újabb előadásnak is felterjesztése mellett a k. válasz sürgetendő. Végzés: Elfogadtatik. — A m. k. Helyt. tanácsnak abeli intézvénye, mellynek nyomán a pest-eperjesi gyorskocsi-társaság a lepecsételt levelek elfogadá-sától és szállításától eltiltatik, sérelem; minthogy a részvé-nyes társaságok iránti újabb törvény semmiféle megszorítást nem említ, de különben is mindenféle üzérkedés, főképen ne-meseknél, honunkban szabad. Vélemény: Oly törvény, mellyre a felsőbb intézvény alapítatnék, nem létezvén, e pont sérel-mes 's orvoslás végett felterjesztendő. Végzés: Elfogadtatik. — 11) Temes megye előre boocsátván: mikint az utóbbi

évtized alatt kebelében tanyázott különböző ezredí katoná-ság által az adózók személy- és vagyon-bátorságán, a megyei hatóság alkotmányos gyakorlásán, és a katonai laktanyák többszöri felgyújtásával a megye honi pénztárán több rend-beli sérelmek követték el, jelesen is 1833ik évben Szent-András helységében, 1836ban pedig Uj-Arad mezővárosá-ban, az akkor ott szállásolt cs. dsidás ezredbelí katonák által, főtisztek vezérlete mellett rohantattak meg békes hajlé-kaikban véten polgárok, 's személyeikben bántalmakkal illet-tettek, vagy kinosan meg is sebesítettek, anélkül hogy a bü-nös merények elkövetőit fenyték érte volna; ezeknek meg-emléltése mellett, e helyen leginkább a legutóbbi időben tör-tént és honszerte tudalvó katonai vérengzésből keletke-zett szinerszegi sérelem tekintetében hivatik fel a haza segélye a még mindekkorog megboszulatlanul hagyott büntény meg-fenyítésének szorgalmazására, mellynek vázlata következté-ben adatik elő. 1841ik évi oct. 11én Temes megyei sziner-szegi lakosok, nemes Arvay Mihály, József és György test-vérek, és Márton András, a szomszéd Krassó megyei Lugos mezővárosának egyik korcsmájában, az akkor ott tanyázott cs. huszár-ezredí közel 12 közlegény által valami szövíta kü-vetkeztében nagyobb ütőszerekkel megtámadtatván, miután ök méltatlan megrohantatásukat elleneiknek reájok irányzott ártó eszközeik kiforgatásával védelmi szabados helyzetben visz-szoroltták, 's haza Szinerszegre békén visszaindultak volna, e csapszéki jelenet után órák mulva, már az előadó megye határán, a Lugosról üldözésükre iramolt hg N. M. a neve-zett ezredben akkoron főhadnagy, báró S. Eduárd alhad-nagy, és a nevezett herczeg rendeletéből 's az ő fogatján vitetett néhány katoná által utóleretve, káromlások és szid-dalmak közben feltartóztatnak, kivont kardokkal megtámad-tattak, 's e folyton — bár összekulcsolt kezekkel irlalomért ki-áltottak a vagdaló herczeghez — Arvay József és György, mint szintén Márton András, kard élével több helyütt véreng-zőleg megsebesítettek, 's durva ütőszerekkel kegyetlenül meg-verettek, Arvay Mihály pedig halálra vágatott össze, seibeinek kínai között a véres jelenet után néhány óranegyeddél lelkét kiadván; mint ez a végbevitt vegyes-választmányi vizsgá-lat irományaiból 's azokhoz mellékelt orvosi látletelek-ből hitelesen megmutatható. E példátlan 's mikint magában iszonyu, ugy jogilag tekintve — miután azon osztálybeliek által követtetett el, kik a polgárok személy- és vagyonbátorságának őrzésére fegyvert viselni hivatják — a polgári állo-mány minden kötelekeit szélszaggató esemény bepanaszlásá-val ő felségének részletesen előterjeszté a megye: miképen törvényes hatósági jogainak megsértésével kebelbelí lakosok országuton támadtattak meg, midőn, ha az öldöklés elköve-tőinek a megrohantattak ellen bármí panaszuk volt volna is, elégtételt törvényszerű uton csak a megye hatóságánál lehet keresni; miképen továbbá a megtámadást — abban tetlege-sen is résztvevőleg — oly egyén vezérelt, ki iránt a kezébe adott hatalomnál fogva a közlegények majdnem határtalan engedelmességgel viselteknek, 's ki midőn e viszonyt büninge-ről használta, a magával vitt közkatonák irányában annál su-lyosabb betudás alá esik, minél inkább nem szvened kétsé-get, hogy e hivatali viszonyzattal visszaélés nélkül a tény alig hajtattott volna végbe; miképen végtére ezekhez még az is járul, hogy a bizottmányi vizsgálatkor felfedezett hamis tanuk allítottak elő a vétek elpalástolására 's az igazságszolgálat-kijátszására: mindezeknél fogva hódoló jobbgyí tiszte-lettel megkérvén ő felségét törvényes elégtételt nyújtásáért, 's a vétkeseknek törvényes és a tényhez arányos elmarasztalá-sáért 's elitéléseért: e felírásra a m. k. Helyt. tanácsnak 1843. évi böjtmás hó 28kán költ intézvénye által arról tudósít-tott: miképen a kérdéses büntényért, melly időközben az egész haza figyelmét magára vonta, a főváltott és büntársa a hadi tömlöcztartónál kiállandó 4 héti fogságra ítéltettek; a közlegények pedig, minthogy — az intézvény saját szavai sze-rint — tisztjeik által indítottak kihágásra, büntetés alól fel-mentettek. Ezen ítéletet az előadó megye az igazság kiszol-gáltatása megtagadásának tekintvén, megemlíti még azt is, hogy a katonák kihágásainak megzabolásáról rendelkező honi törvények, 's jelesen az 1681: 22. és 1715: 43. tezikk. vi-lágosan parancsolják, hogy a katonák az ország lakosainak akár személyében, akár vagyonában tett károkért elmarasztal-tassanak, sőt az 1655: 7ik és 1723: 11ik tez. szerint katonai körükön kívül végbevitt büntények az ország tör-vényszerű bünvádi eljárása nyomán ítéltsenek el. E súlyos sérelem tárgyában az előadó megye azt kéri, hogy külön ké-szítendő felírás útján a nemzet méltó fájdalma jelentessék ki, és ő felsége kéressék meg arra, miszerint fejedelmi igazság-szeretetenél fogva e büntény elkövetőit a hazai törvények szerint megítéltetni, illető vérdíjakban, költségekben és káro-kban elmarasztalni, 's egyszersmind jövendőre az országot illy események ellen a katonaság kihágásainak törvényes szigoru megbüntetése által biztosítani kegyesen méltóztassék. Véle-mény: Ezen pont alatt előadott eset és arra vonatkozó kör-ülmények orvoslás végett felterjesztendő. Ezen sérelmet egy megyei követ az első osztályba sorozandónak vélte, mi-

vel azt nemcsak egyes megye terjeszti fel, hanem többben magokéva teszik, mint névszerint tulajdon megyéje is. Erre általános felkiáltás által e sérelmet a többi törvényhatóság is magáévá tevén, egy m. követ azt indítványozá, hogy jövődöre oly sérelmeknél, melyek már az ország által elfogadtattak, soha az azt felhozó megyének neve fel ne hozassék, kivéven a mennyiben az valamely megyében történt. A tárgy iránt különös felírás határozatott el. — 12) Egy Nyitra vármegyében Chrenoczi 's Borsiczky családok közt fenforgó 's körülményesen leírt zálogváltó perben sérelemképen felhozatik, hogy a m. ud. Cancellaria oly alperesek ellen, kik bírói ítélet által egyenesen a zálogos per érdemére nézve lettek feloldva, hatalomkart rendelt. Az ebből folyó második sérelem pedig abban áll: hogy a fenebb érintett brachialis rendeletnél fogva, a Borsiczky családnak két külön águ örökösei is ősi javaikban megháborítottak, mely két ágon lévő örökösök azonban soha e perben nem állottak, sem bíróság elmarasztalva nem voltak sem nem opponáltak, és a keresett zálogosjóság-részt soha sem bírták, 's jelenleg sem bírják.

Junius 12kei CLVIII. orsz. ülés a t. RR-nél. Személynök ő nmlga, megjelenésekor, a szomorú érzésekkel eltelt gyülekezet által komorhangú általános éjjennel fogadtatván, a ker. elnök kilencz ker. munkálatot nyújtott át egymint: 1) Izenete a RR-nek a m. FRR-hez a vallás tárgyában a f. 1844. évi mart. 25-én költ k. kir. válasz iránt. 2) Második izenete a RR-nek a vegyes házasságoktól a magyarorsz. r. kat. papság által az egyházi áldás megtagadása tárgyában. 3) Második izenete a RR-nek a vallásbeli közönséges sulyok és nehézségek tárgyában. 4) Izenete a RR-nek a görög nemegyesült vallásuak ügyében. 5) Második izenete a RR-nek az unitariások állapotában. 6) Izenete a RR. a szépezi XVI városok, ugyszinte Fiume és Buccari kerületek országgyűlési szavazatáról. 7) Izenete a RR. a turmezei kerület elrendezéséről. 8) Izenete a RR. a szabad kerületek elrendezéséről; 's végre 9) a megyei tanácskozások szabályozásról szóló törvényjavaslat 52. sz. hozzászólásait javaslott ragaszték. — Ezeket elfogadván a nmlgu elnök, gyászos ünnepélyességgel jelenté hogy azon rettenő esetről kénytelen a t. RR-kezt közelebről értesíteni, mely e táblát általános tiszteletben állott egyik tagjában, Orosz Elek Ungh vármegye követségében érte 's oly mély és méltó fájdalommal eltölti, melyben maga a szólt teljes mértékben osztozik. Miután erre ő exc. a mult szombaton neki a helybeli városkapitány által tett körülményeknek jelentését kifejezvé, azon rendeleteket is említé, melyeket ő ezen a salvus conductust legretentőbben megsértette-mérnyre nézve a t. kir. táblának, mint ez ügybeni kétségtelen bíróságnak, 's általa kinevezett választmányának adott, mely választmányhoz a megyei 's városi hatóság is segédkez nyújtása végett meghivatott. Ezen választmány előtt a gonoszítottnek egyik elkövetője, Kovács Pál, a meggyilkoltur szolgálatában állott hajdu, önkint a rettenő tettet megvallotta, hogy t. i. egy másik, Toronyi Istv. nevű szolgálat nélküli inas segítségével, pünkösdt előtti kedden, azaz maj. 21-ről 22-re éjjel, szerencsétlen urát megfojtotta, ki is rövid szenvedések után, melyek a gyilkos vallomása szerint néhány percznél tovább nem tartottak, az élettől örökre megvált. Az ellilant Toronyi István elfogatására már minden rendelés megtétetett, Sopronyba, mint tartózkodásainak legvalószínűbb helyére, városi őrbiztos küldetett; a városkapitány pedig, kinek ez ügyben kifejtett rendkívüli buzgóságát és ügyességét a nmlgu elnök dícsérve elismerte, nemcsak Magyarország minden törvényhatóságához, hanem az ausztriai kormányzások megkerése mellett az ausztriai tartományok minden városaihoz, minden ezredék parancsnokságához a gyilkosnak személyes leírását elküldötte. Soprony vmegye alispánjától már meg is érkezett a válasz, mely a gonoszított megragadására biztos reményt nyújt. A holttest feltalálására — mely a gyilkos vallomása szerint egy nagy kofferbe rakva a katonai laktanyának a Dunára szolgáló kapujánál valamivel feljebb a két czinkos által majus 22-kén éjjel a folyóba vetetett, szinte a leghathatósabb rendelkezések megtétetvék, 's 8 halász legény 's más hajósok folyvást dolgoznak 's e végre a buvárharang is fog használtatni, hogy megtörténvén már a gyászos eset, a szerencsétlen áldozat hült tetemei legalább méltó eltakarítást nyerjenek (megilletődés); megtartván a törvényesen megtartandókat semmi sem fog elmulasztatni, hogy törvényes uton is a megsértett közbátorság teljes elégtételt nyerjen, a miről a t. RR. hasonlóan folyvást értesítettetni fognak. Engedelmet kért azután a nmlgu elnök, hogy e szomorú eset jelentése után, komoly szót intézhessen a gyülekezethez. Ugy mutatták az eddig véghezvitt bírói vizsgálatok, hogy az országgyűlési testület szolgálatában álló legénység a morális romlottság legalább fokán áll. A befogott gonoszított szinte együgyű paraszt legény volt, kit csak itt rontott meg a rosz társaság úgy, hogy végre a borzasztó gonoszítottre vetemült. A henyesség mindezen roszak főkuftjeje 's innen származik azután a tilos mulatságok utáni vágy, a rosz helyek meglátogatása, az e végre majd elkerülhetlen tolvajság 's még nagyobb

gonoszítottak. Összejönnek a hasonromlottságu legények, ferde képzeikkel a társaság viszonyokról minden hallottakat félre magyarázván 's ezen társaságokból erednek a morális romlottság legundokabb kifolyásai. Mind ezen néposztály tulajdon érdekében, mind a közbátorság tekintetében szükséges, hogy ezen rosz ellen a leghathatós intézkedések tetetvén, ezen emberek a legéberebb vigyázattal kísértessenek. Főbb figyelmet érdemelnek e tárgyban a számos kóborló, szolgálat nélküli inasok, kik az uraságok tudta nélkül a cseleléseknél tartózkodnak, 's a salvus conductus paizsa alatt a legremítőbb kicsapongásokat követik el. Legközelebb e tekintetben hathatós rendelkezések fognak tetetni, melyek kétség kívül ezen tábla tagjai által is gyamolítatni fognak. (Helyeslés). Jelenleg is már a késő éjszakán kóborló inasok a korcsmákból 's utcáról legott elfogatni rendeltettek. (Helyes!) Most a már tegnap e tárgyban felszólalt jegyző emelése szomorúságtól elfogott hangját, 's bezárólag így szólt: Közmagasztalással fogadjuk 's köszönetet mondunk excádnak azon sikeres és czélszerű rendeleteiért, melyeket mint ezen és a kir. táblának is elnöke, az elkövetett gonoszság napfényre hozatala eszközésére tenni és tetetni méltóztatott, 's e rettenetes gyilkosság kinyomozásában jelesen tanúsított ügyességeért, és hivatalos buzgókodásáért Pozsony városa kapitánya is fogadja el a nemzet képviselőinek e szent helyen kimondott egyesült köszönetét. Egyébiránt semmit sem kétkedvén, hogy a kir. tábla, hazánk e törvényszéke bírói eljárásában teljesíteni fogja mind azt, mit tőle a törvény és az igazság szorosan megkívánnak; excádat arra kérjük, hogy e szomorú dologban ezentul is mindazon intézkedéseket, melyek még szükségesek lehetnek, megtenni és tetetni 's azokról és további eredményeiről, jelesen pedig meggyilkolt társunk holttestének történhető feltalálásáról, hogy annak a temetési végtisztességet elhunyt barátunkhoz illőleg megtehessek, bennünket értesíteni méltóztatassék. — Ezután egy megyei követ méltó magasztalással emelvén ki elnök ő excellentiája ez alkalommal is tanúsított tiszta érzelmét, ki midőn e táblát valamely szerencsétlenség éri, nem választja el magát a testülettől, a gyülekezet e nyilatkozást leghangosabb helyesléssel magáévá tette; mire a szeretve tisztelt elnök előbbi ígérteit ismétlé, hogy mindent elkövetend, hogy e szomorú esemény körül semmi el ne mulasztassék. Jelenté egyúttal a táblának, hogy Gömör és Kraszna megyék ellen is már befejeztetett a meg nem jelenésük miatt folyt per az illető törvényhatóságok elmarasztalásával. Gömör megyének követe ezen elmarasztalás ellen e helyütt csak azt véle felhozandónak, hogy e vád a k. meghívó levél megvetésére levén alapítva, a megye bebizonította, hogy már az országgyűlés kezdete előtt egy hónappal megtette a törvényes rendelkezéseket, melyek végrehajtásától azonban kebelében uralkodott ármányok által visszatartva, mihelyt azoktól megszabadult, azonnal törvényes köteletségének eleget tenni sietett. Egy másik okot az elmarasztalás ellen abban talált a szónok, hogy a vádléval oly törvényekre alapított, melyek nem csak elavult és homályosak, hanem tulajdonképen egészen másról rendelkeznek; t. i. a meg nem jelent praelatusok és magnások megbüntetéséről; minthogy pedig minden országgyűléstől, 's így a jelenleg lefolyótól is számos főpap és magnás elmaradni szokott, a nélkül hogy perbe idéztettek 's elmarasztaltattak volna, ily határozatlan törvények alkalmazása könnyen fegyverül szolgálhatand az önkénynek, mely a corpus jurisunknak anomaliákkal teljes tömkelegében könnyen visszaélhetend. — Átmenvén azután a napirendre, az előbbi kerületi ülésből átküldött, a követválasztási kihágásokat tárgyazó záradék olvasaték fel, 's a kerületi tanácskozásoknak némely utóhangjai emelkedése után elfogadtatott — Felolvasá azután a nádori ítélemester a mart. 25-ki k. k. válasz következtében szerkezett izenetet és felirási javaslatot. — Személynök ő nmlga megvallá, hogy ezen a vallásos kérdésnek kétségtelenül legfontosabb tárgya, már annyira ki van merítve mindkét oldalról, hogy újat mondani szinte lehetetlen. Azért is csak azon általános észrevétellel elégedék meg, hogy mind a jelen, mind az első k. k. leirat a nemzet általános kívánságának, mely mindig csak a vallásos szabadság és viszonzóság volt, teljesen eleget tett, mivel ezen elvek a jul. 5. k. válaszban világosan 's határozottan kimondvák. Ezzel a t. RR. meg nem voltak elégedve, attól tartván, hogy majd a reversalisok megmaradandnak 's erőszakoltatások következendnek. Ezt a törvényrendelete ellenére felteni már magában is bajos, de minden aggodalom megszüntetésére ő Felsege utolsó k. válaszában a szülők szabadságát a legfőbb pontra emeli, miután senkit, ha ebeli gondolatjait meg változtatja, kényszeríteni nem lehet, kimondván a k. válasz, hogy a fél szabad akkor, midőn a szerződést köti, szabad akkor is, midőn tőle eláll, 's így csak az történt, mi kívántatott 's minek történnie kelie. — A többség ezen elnöki előadást maradjonnal viszonzóván, néhány káptalani követ itt is, valamint a kerületi ülésben a k. k. leiratot a kath. hit. elveivel ellenkezésben Jenni állítván, minden jobbágyi hódolatuk mellett azt részükről el nem fogadhatónak nyilatkoztatták. Egy m.

b. 's főkáptalani követ ekép nyilatkozik. Én minden hódoló tisztelet mellett, mellyel Felseges urunk rendeleteit fogadni köteles vagyok, a leiratban foglalt szabályokat a katholicismus elveivel nem tudom meggyeztetni; mellyén győződve, hogy miután a k. k. leirat a megszegést kötelességül nem parancsolja, erkölcselenség vádjával nem illethetetik; de én a leiratot azért nem pártolhatom, mert szabadnak jelenti a katholicusoknak gyermekeik vallása felőli rendelkezését, a mit ők hitelveik sértése nélkül nem tehetnek. Továbbá azt is elismerem, hogy valóban különös ovatossággal igyekszik urunk bölcs kormánya megfelelni mind a két rész kívánatának, de a csomó oldhatlannak mutatkozik, 's igazolva marad ama állítás, mellyet egy nagy bölcsőtől e hongyülésen hallottunk: „Nincs oly kormányzati bölcsesség, mely e kérdést mindenek megelőgedésére dönthetné el.“ Ime a t. KK. és RR. sértve vélik a leiratban a protestans férj jogát, ha gyermekeit más vallásnak engedi által; én veszélyeztetve látom a katholicusok köteleességét, ha gyermekei nevelését biztosítani nem törekszik. A tek. KK. és RR. a mostani felirási javaslatban határozott törvényt sürgetnek, és a mult gyülésben felterjesztett törvényjavaslatot ismét használatónak vélik. Ó felsege a helyett, hogy a törv. javaslatot elfogadta volna, a kérdést inkább a lelkiismeret szabadságának térére állítá, kijelentvén, hogy oly törvényjavaslatot el nem fogadhat, mely akár egyik, akár másik résznek olyas valamit parancsoljon, mi hite elveivel ellenkezik. Mélyen tisztelem ő Felsegének e nyilatkozatát, és annak igazságos voltához ragaszkodva a törv. javaslatot ez uttal is épen azért nem fogadhatom el, mert az kényszerítend a katholicust olyas valamire, a mi egyháza szabályival ellenkezik. — Egy másik káptalani követ így nyilatkozik: Nem osztom ezen ok támogatására a felirási javaslatban kifejtett elveket és következtetéseket; mert egy részről azt tartom, hogy ha a tek. KK. és RR. a kir. válaszban hozzájuk intézett legfelsőbb felhívásnak engedve, az alkotandó t. javaslatot a kitűzött elvekhez alkalmazzák, kétségkívül azon nehézségek, melyek a felirási javaslatban elősoroltak, nagy részben elfognak hátrítani; más részről pedig, miután a felirási javaslatban előadott kétségeket azon körülménytől látom föltételezve, hogy az egyezkedések nem a jegyesek, de a szülők között a már megkötött házasság után történhetnek csak, lehetetlen észre nem vennem, mikép én az ilyféle egyezkedéseket csupán 's tisztán a jegyesekről érthetem. Ezt kívánja bizonyosan a kir. válasznak egész szelleme és azon czél, mellyet elérni kívánt. Ugyanis a vegyes házasságoknál két egymástól lényegesen különböző vallásnak hívei között mindenekelőtt a gyermekeknek minő vallásban leendő nevelése iránti legfontosabb kérdésnek kell elintéztetni: 's így a kir. válasz, ha csak a vegyes házasságokat lehetlenekké tenni nem akarta, szükségképpen csak a jegyesek által kötendő szerződésekről szólhatott, mi ha áll, fel sem tehetni esetet, hol a vegyes házasságnál az érdekelt pontra nézve valamely egység előre ne létesülne. És ha e tekintetben szabad — a mint teljes jogilag szabad — azon közvéleményre hivatkozni, mely más státusoknál az ilyféle egyezkedésekről alkotott törvények és határozatok által kifejtett, ugy tapasztaljuk; mikép csaknem mindenhol világosan köteték ki, hogy az egyezkedések a házasság előtt, és így a jegyesek által köttessenek. Így van ez p. o. Baadenben 1807 — Bajorországban 1809, Oldenburgban 1810, Mecklenburgban 1811 ki törvények szerint. Nem mellőzhetem meg azon megjegyzésemet sem, mikép a felirási javaslatban foglalt amaz okoskodás, hogy a kir. válaszban ajánlott intézkedés a tiszta házasságban élő szülőket kirekeszté, tulmegy mind azon, mi e tárgyban eddig kívántatott, miután itt csupán a vegyes házasságokról forgott eddig a kérdés. Azokra, mik a felirásban a 2ik főszempontnak támogatására felhozhatnak, miszerint t. i. a kir. válasznak javaslata a kívánt czélhoz nem vezet, azt jegyzem meg, hogy az itt felállított okoskodást tovább folytatva azt kellene következtetesen állítani, miszerint a vegyes vallásu házasságok közötti viszátkodások csak akkor fognak tökéletesen megszüntetni, ha a vegyes házasságok tisztákká alakulnak. — Mert ott, hol egymástól lényegesen különböző elvek jönnek érintkezésbe, ezeknek teljes kiegyenlítését követelni és azt kívánni, hogy az alkotandó törvény által minden viszátkodások tökéletesen megszüntessenek, pusztá ohajtások közé tartozik; és a vegyes házasságok, mig vegyes természetűeket megtartják, ugyan azon csatáérhez hasonlóok fognak maradni, melyről a felirási javaslat említést tesz, mellyen t. i. a két különböző egyház egymással találkozik és harcot vi, csak akép megszüntetendőt, avagy legalább enyhítendőt, ha az egyik rész elveinek feláldozása nélkül a másik rész irányában engedékeny lehet. Lássuk azonban, mikint alkalmazza a felirási javaslat a k. válaszban foglalt ajánlatot a kitűzött czélra u. m. a vallási surlódások megszüntetésére. Az egyezkedésekről mondatik hogy azok mint pusztá és magokban érvénytelen ígéretek a házasság feleket már csak azért sem nyugtathatják meg, mert megtörténhetik, hogy valamelyik fél a meggyőződés és lelkiismeret sánczai közé vissza vonul. Itt a k. válasz annyira

ban mennyiben, az egyezkedéseket mind törvényes mind politikai uton kívül helyezi, túl menni látszik mind azon, mi e tárgyban másutt létezik, hol az illy egyezkedéseknek helyt adott a polgári törvénykezés. De még nem mondta ki a k. válasz az egyezkedéseknek érvénytelenségét; sőt midőn az eféle egyezkedések megtartását magok a házas feleknek jó lelkiismeretére bizza, és ez által a lelkiismeret szabadságát's a vallást közelebből érdeklő dolgokba mélyebben beavatkozni's kényszerítőleg fellépni gondosan ovakodik: egyszersmind felteszi a házas felekről, hogy az illy főfontosságú, és mindig magas szempontból tekintendő kérdésben, milyen a gyermekek vallási nevelése, még a házasság előtt adott szó szentségében lehet és kell bízni. És ha valamelyik házaspár a házasság előtt a kérdésben adott szavát megszegi: ez által igenis tanúsítja azt, hogy meggyőződése változott, de azért a másik fél, ki csupán az adott szó szentségénél fogva és tisztán ezen feltétel alatt nyújtá kezét, ez által gyermekeinek vallási nevelésére nyert jogát semmiképp sem veszítte el; 's ha minden ellenészerevételeinek daczára a másik fél adott szavának megtartására nem bírhatná, nincs egyéb hátra, hanem hogy a vegyes házasságnak ezen egyik kellemetlen következményét tűrje. Az egyházi személyeknek nagy befolyásától is igen tart a felírásjavaslat. Azonban felednünk nem kell, hogy ugyanazon felek, kik házasságra lépnek, egyszersmind az egyháznak polgárai és hívei: kik mint illyenek, sem önmagukat, sem gyermekeiket az egyháznak befolyásától teljességgel ki nem zárhatják. Az egyházi személyeknek, bár melly polgári törvény mellett is, tulajdon hivatásuk körében működése, és azon kötelességeiknek, mellyeket hivatásuk tőlük megkíván, teljesítése szabad leszen. — Előzőnk is megjegyzé, hogy hálát adhatunk istennek, ha a vegyes házasságokkal célt érnek a tek. RRk., 's azért felesleges még az egyháziakat is ide keverni; de nem is áll a felhozott ok, mert ha a szülők vallásuk helyességéről és szentségéről meggyőződnek, akkor gyermekeiknek más vallásbani neveltetése nem lenne egyéb morális öldöklésnél; ha ellenben más vallás helyességéről meg vannak győződve, akkor menjenek át magok is. Azért az esetet morális ellenmondás nélkül gondolni sem lehet, leginkább a katolikusoknál, kiknek vallásuk tanja szerint illy nevelés egyenesen tilos. Ha pedig indifferentismus illy eljárás oka, akkor annak gyámolítása nem a törvényhozás feladatai közé tartozik. — Erre azonban egy megyei követ a hisztóriát's fejedelmeknek hasonló esetekbeni eljárását hozza fel erősségül, azt adván hozzá, hogy lélekismeret tekintetében király és koldus közt nincs különbség; a mire aztán az egész felirási javaslat felkiáltás által megtartott.

Megyel's más közlések.

Zalából (Az új tisztakar névsora.) Közülük ezennel Zalamegyének f. június 11-én egy óra alatt befejezett tisztválasztó gyűlése eredményét: Első és 2dik alispáni hivatalra minden kijelöltetés nélkül Kerkapoly István 1ső és Csillagh Lajos másodalispán urak kiáltattak ki. — Koppány Ferencz volt főadószedő is kijelöltetés nélkül lön kikiáltva. Főjegyző: Tuboly Mihály; aljegyzők: első: Zoob János. 2ik: Novák Ferencz, ki táblabíróul is kineveztetett. Tisztai főügyész: Barcza János. Alügyészek: 1ső: Molnár Alajos. 2dik: Háry József. Levéltárnok: Háry Farkas. Pertárnok: Muzsik Károly. Lajstromozó: Háry Ágoston. Főszámvérvő: Jakabffy Gergely; alszámvérvő: Nagy Sándor. Irótermi kiadó: Kovács Lajos, tisztb. eskütt. Megyei főorvos: Smalkovics Mihály. 2-dik: Feletár J. Főmérnök: Tóth Antal. 2dik: Csepely József bíró. Megyei kapitány: Bertalan Vincze. Fűredi polgári biztos szbirói czimmel: Mórocz Károly. Várnagy: Kovács Vendel tiszt. eskütt. A *tapolcsai járásban* a volt főszbiró leköszönte után, főszbiróvá lön: Bogyai Lajos. Alszbirák: Dallos György, Diskay Lajos, Cseh László. Esküttek: Nagy Sándor, Eössy Imre, Bezeredy Imre. Aladószedő: Nagy József. Gyámi szbirák: Ádám János, és Nikola Ádám. Állom. biztos: Magyar Ferencz. — *Szántói járásban* az előbbeni főbírónak lemondása után Tolnay Károly. Alszbirák: Septy Ádám, Várbogai József, és Farkas Károly Benjamin. Esküttek: Laskóy Károly, Hertelendi Lajos, Horváth Boldizsár. Aladószedő: Bogyai Pál. Gyámi szbiró: Külle József. Állom. biztosok: Rákóczy József, és Szigethy Károly. — *Kapor-naki járásban* a fő- és alszbirák lemondása után; főszbiró: Sümeghy Ferencz, (ki ezuttal, mivel még nem volt bíró — táblai úlnökül is kineveztetett.) Alszbirák: Thassy Gábor, Kéthelyi Ferencz, és Botka Mihály. Esküttek: Thassy Lajos, Léránt Tamás, és Petrich András. Aladószedő: Koltay Lajos. Gyámi szbiró: Mártinkovics Károly. Biztos: Farkas János. — *Egerszegi járásban* főszbiró Simon Mihály még tisztválasztás előtt több nappal hivataláról többek fájalmára

határozottan lemondván — kikiáltott főszbiróul Farkas Imre. Alszbirák lettek: Kozáry László, Nagy Károly, (ki a vidékek sorozásakor középponti szbiró lett) Hertelendi Kálmán. Esküttek: Nagy Imre, Fábrián Pál, és Nagy Kálmán. Aladószedő: Tuboly Alajos. Gyámi szbiró: Baranyai Pál. Biztos: Horváth Ferencz, tisztb. eskütt. — *Lövői járásban* a főszbirói hivatal üres lévén, az ezt dícséretesen viselt Szenthe Lajos, és Simon Pál alszbirák hivatalaikról határozottan leköszönés után főszbiróul választott meg: péterfalvi Molnár János volt tisztai főügyész. Alszbirák: Ágoston József, és Simon János. Esküttek: Király István, Baka János, és Sohár Károly. Aladószedő: Sós József. Gyámi szbiró: Molnár József. Biztos: Miálka János. — *Muraközi járásban* főszbiró: Horváth Péter, al: Séllyei László, és Gábellai Gábelich Imre. Esküttek: Oszterheber Kázmér, Csárich Ferencz, és Ikálich József. Biztos: Moor Ferencz. Táblabírák koszorujába ezuttal több jeles egyén foglalták, kik közt megemlítendő gr. Andrássy Manó, 's báró Kákonyi.

*△ Biharból. Jun. 3ikán beállott, de gyéren látogatott évnegyedes közgyűlésünknek leginkább házi ügyeink szellőztetése jutván feladatul, — ez rövid vázlat az érdekeseknek. A szokott alispáni jelentés, scontro, 's követi jelentések olvastatván, a telekdij iránt az országos választmány véleményének közöltetése után tanácskoztunk. Előjött ezután B. Ö. követünknek alispáni hivataláról leköszönése, és e tárgy nyújtott alkalmat P. L. táblabírónak hosszú 's unalmas bucsuztatójára, mellynek azon része, miszerint a lemondott alispáni nagy halottnak állította, jelét adá a szónok necrophorusi tapintatának, mellyet a használt 'captans' kitétel, hogy ő ezért polgári gyászba öltözik, nemcsak nem simított el, hanem kisé meg is nevette. Helyre ütötte azt azonban L. G. ügyvéd rövid beszédében, mert ő nemcsak B. Ö. urat halottaitól feltámasztotta, hanem 52 megyére sugárzó nappá is metamorphosizálta; — már most némely uraknak aligha lesz okuk a magyar hon felvilágosultságán panaszkodni! Határozattá lön a lemondott urnak érdemeit, mellyek csak ugyan nem középszerűek, emlékül jegyzőkönyvbe foglaltatni, mi hozzá felküldendő és a Rendek fájalmát hangoztató bucsúlevéllel együtt olly csinosan elkészült, hogy azzal a leghíbb arisztocrata is megelégedhetnék. Cuique suum, ezt igen helyén látom. A viz-szabályozó küldöttség jelentése vételven föl, hol patakon, hol éren úsztak tanácskozásink, az intézkedések is czélszerűen megtétek, csak az isten erőt adjon a kivitelre. Felolvasott a baródsági vizsgálódó küldöttség jelentése is, melly a f. isp. helytartó részére eskető parancs mellett történt eljárás megvizsgálását tartalmazta. Emlékeznünk fognak a tisztelt olvasók egy piszkos vádra, melly még tavál a baródi kortes főnök V. J. által ő méltósága ellen a közgyűlésen az iránt terjesztetett, hogy ő méltósága, a vádló, az adó és B. Ö. alispán ellen két nemes fölingerelt 's a baródi nemesekhez e tárgyban névelen lázító levelet íratott; minek következtében az uralkodó többség tán azon elvnel fogva: „fletere si nequeam, — acheronta movebo“ — ezen alaptalan mendemondát ő felségéhez felküldötte. E részben tehát a f. i. helytartó eskető-parancs folytán tette-tett vallatás által kívánta a rágalmat kideríteni, de később ezen eljárásra vonatkozólag tette-tett új folyamodás, mellyben az előbbi vádló tisztai erőszakolattásról panaszkodott, 's e vádnak vizsgálására nevezett küldöttségnek jelentése most olvastatott fel, mellynek tartalma oda terjed, hogy e tárgyban tisztai erőszak nem történt, egyéb körülményeket pedig, mellyeket a vádló a küldöttségben adott eszedése folytán kért megvizsgáltatni, a küldöttség, köréhez képest meg nem vizsgálhatta; azonban N. J. táblabíró, 's személyeskedő dictatori szónok indítványa nyomán a most jelentő küldöttség ezen privat körülmények megvizsgálására is elrendeltetett. Valóban szomorú, hogy az inséggel küzdő adózók kegyes atyái, az adózók erszenyéből olly furcsán gazdálkodnak, 's mig egy részről nemesi adóval hiszik igazságosnak azt kifoltozni, addig más részről egy ármánykodó kortes könnyítésére a vizsgálódás költségeit olly liberaliter dispenczálják.

Tolna. Junius 15kén (Tűz és folyást tűz!) A hazánkat olly gyakran látogató szerencsétlenség, a tűzvész kies városunk nagy részét is lángok martalékává tette F. hó 12-én délutáni négy órakor egy kádár gondatlansága által kiütött tűz 187 lakházat, a város szinét, a Duna vidékét megemészette; közöttük a dohányraktárul használt zárda templommal együtt négy ezer mázsa beváltott dohánynyal, több uradalmi épület, városház, enyvfőző gépezet, gabnaraktárak elégték. 'S mivel a mindinkább zajongó forgószél a rémülést olly fokra emelte, hogy mindenki csak magzatai, csekély öltönye, és önélete szabadtására futott házához, és a mezőre, a tűz annyira elharapódzott, hogy már a templom, iskolaház és pap-

lak felé két oldalrul repdeső lángok az egész várost végveszélylyel fenyegették, ha tk. Augusz Antal tolnamegyei köztiszteletű másod-alispán ur igen bölcs rendeletei a jólelkű szegzárdiak segélyével a további terjedést óriási munkával fel nem tartóztatják. Hála köszönet e jeles férfiaknak, ki nemcsak szóbeli buzdítással, hanem buzgó közremunkálással is tanúsítá nemes lelkületét; köszönet a derék szegzárdi, mőzsi, és faddi emberbarátoknak, kik mitsem kiméltek a szenvedő emberiség megmentésére. Így a harapozó lángok éjjeli 1 órakor megszüntek ugyan, de nem a veszély, mert a paráznak kimondhatlan mennyisége, 's a kolostornak magasán égő gerendái ts Schneller Antal uradalmi ügyvivő fáradszatlan működése, és rendeletei mellett is még mai nap sem veszély nélküliek. Innen a közös rémülés minden óráutásra, hangosb szózatra, sirás, jajgatás, mik a köszivet is meghatják és irgalmas cselekvésre indítják, és segélyre fakadó érzetre buzdítják, 's ez nem is hiányzik olly nemes lelkeknel, minők Csapó Dániel, Bezeredy István 's más többek, kiknek az öntudat, e legdrágább kincs legyen jutalom nemes tetteikért. Embérelt tudunkra csak kettő veszett, egy gyermek, a lángok között, és egy a kolostor templomáról leesett téglá által agyonütött, segélyben fáradozó szegzárdi lakos, ki több gyermekek atyja. Béke hamvainak.

Külföldi hírek.

Ausztria. Görzben junius 3án délelőtti 11 órakor hunyt el Angouleme hg, Xdik Károly fia, életének 69ik évében. Hosszu betegeskedése alatt a ráért szenvedéseket mindig vallásos önmegadással tűrte. Ő a jótékonyágban fáradszatlan volt, miért is mindenki szánja. Teteme atyjaé mellé a castagna-vízzai sírboltba junius 3án tette-ték le.

Spanyolország. Madridból írják, mikép a hatóságok semmit el nem mulasztanak, hogy a rend és béke fentartassék a fővárosban, 's a roszakarók fondorlatai meg-hiusitassanak. Főleg az őrizeti katonaság altiszteire vannak figyelemmel, kiket az exaltadók különösen akarnak érdeköbbe vonni. Ezek közben azonban az ország finantz állapota semmiképp sem javul, 's nem tudhatni, miképen fognak a kincstár kimerültségén segíteni. Legtöbb követeléseik vannak a hadminiszteriumnak; a királyné elutaztakor a sz. Ferdinand bankja 12 millió reálit előlegezett, 's most már ismét 20 milliót kérnek. A 'Castellano' 's más lapok folyvást sürgetnek egy nagyobb szerű kölcsönt; ám hogyan lehessen illyennek eszközölését reményleni, a legte-temesb veszteségek nélkül? — Minapi észrevételünk azon aránytalanságra nézve, melly a kincstári szegénység, 's a rendkívüli díjazások, nyugpénzések közt fenáll, mindinkább alaposnak mutatkozik. Az ezüstbányák ugyan jó sikerrel műveltetnek; de mi ez ennyi szükséghez képest?

Don Francisco május 22én Cadizből Tangerbe vitorlázott Cristina fregáthoz csatlakozandó. A marokkóiak ellen tehát a készületek szép folyamokban vannak. — Narvaez és Roncali Valenciában tökéletesen kibékültek. Reus grófnak a 'Verdad' szerint megengedtetett, hogy régi fegyveres bajtársával Milans del Boschsal Poroszországba menjen az ottani katonai intézvényeket 's a porosz had gyakorlatait tanulandó.

N. Britanla. Sir Robert Peelnek, udvarlása alkalmával, az orosz czár megszorítá kezét, 's midőn a királyi család tagjainál tisztelgését bevégezte, őt saját lakában viszonosan meglátogató, honnan Wellington hghoz kocsizott. A Londonban látogatáson levő két királyhoz nemsokára egy harmadik fog járulni, t. i. a dán koronatorökös, ki a leithi révben május 31kén kötött ki, előbb azonban még a skót felföldet akarja meglátogatni. — Miklós czár, miután Angolország több első családjait is meglátogató, junius 3kai estén Windsorbba ment, hova Victoria királynő és Albert hg néhány órával előbb kikocsizának. A Times miután a hajdankorban tett eféle királyi látogatások okait, a jelenkorbeliekével egybeveté, így nyilatkozik: „Mi Miklós czár jelen látogatását különösen illeti, a világtörténet nem tud rá példát, hogy két monarcha jött volna össze, kik illy messze országokon, és ennyi millió embereken uralkodtak. E látogatás czélja az angol szövetség, mi koránsem azért kerestetik, mintha azzal valami politikai tervet kivinni volna szándék, vagy abból valami különös haszon háromlanék, hanem inkább mivel elismer-vek azon nagy statusjogi elvek, mellyeket Angolország hirdet és véd. E széles alapon mi minden hatalmaknak hasonló vendégszeretetet és baráti kezet nyujtunk. Britannia sokkal nagyobb hégagot tölt be a világban, hogy sem Francia- vagy Oroszországnak pusztá segítőhatalmává súlyedhetne, az ő politikájában nincs rokonszeny vagy ellenérzelem, sőt inkább örül annak, ha nem egymagán van, hanem magát minden más nemzettől környezetten látja. 'stb. Angolországban az ellenzék minden Francia és Angolország közötti barátságos alkudozásban északi hatalmak elleni csapást lá-

tott. Mindezeknek most meg kell változni. Látni fogja a világ, mikép Victoria királynő Miklós czárt elfogadhatja tavaszkor, a nélkül hogy tudna a reményen, miszerint a francziák királya őszszel fog megérkezni, és e legkisebb megkülönböztetést sem tevő békeszereteten és barátságon ki sem találhat gyalázni valót azokon kívül, kik egy 's más hatalom szövetségét csak akkor becsülik, ha a háboru előestéjén egymással tartanak.

O'Connell bebörtönöztetése következtében az ir kath. népség hangulata igen fenyegető, 's mint mondják O'Connell fogságában minden tekintélyével odadolgozik, miszerint a vész kitörése előtt csilapítva legyen. Befogatása után Clonmel, Limerick, Drogheda, Dundalk, Newryben 'stb. legott gyűlések tartattak, 's a 'haza atyjához' 's az 'ir és kath. ügy vértanújához' szánkozás-nyilvánító irat határozatok.

Az orosz czárról illy tudósításokat adnak a lapok: Jun. 3kán este Windsorpalotába ment. Ezen nap különféle látogatásokat tőn a magas aristocrazia több családjánál. E közben a Dover-utca, hol az orosz követségi palota van, teli volt a nemesség kocsijaival, kik neveiket egy e célra készített könyvbe írák. Midőn az említett palotába tenné újat a czár, az utcákat tömérdek sokaság lepte el, mely gyakrabban vivátozott, 's a közel házak ablakaiból a hölgyek kendőiket lobogtatták. Erre azon észrevétel teszük némelyek, hogy az angolok, noha olly igen nagyon szeretik a radical - zajongást, még is gyökeres monarchicus érzelmű nép, 's egy fejedelmi személy megjelenése köztök soha sem véti el hatását. A vasut pályaudvaráig, hol a czárt a királyi család pompás pályakocsijai várták, az utcák kocsiakkal valának ellepve, mindannyi tisztelgő kísérettől szolgáló. Jun. 4kén a czár 's a szász király Albert hg. társaságában az ascoti lófuttatást látogatók meg, hova őt egy épen érkezett orosz státusfutár sürgönyökkel, követé. — Nem hiányzanak olly észrevételek is a napi sajtóban, melyek a czár megjelenését nem épen föltétlen dicsőítéssel említik. Így többek közt a 'Sun' mosoly egy reggeli lap azon lelkesült felkiáltása felett, mely így hangzik: „Minden szivekben csak egy vágy égett — a vágy, Europa legszebb férfiát láthatni, — mert annak tartják a czárt; — innen van, hogy ezen „néphódító“ — ez annyit tenne mint: „Nicolaus“, — mindenütt, hova jő, az emberi nemzet gyöngédebb nemének sziveit még hamarabb meghódítja, mint a férfiakéit.“

A gyárügyi törvényjavaslat jun. 3kán a felsőházban, a miniszterektől előadott alakban, harmadszor olvastatott 's elfogadott. Az alsóházban a czukorvámok iránti határozatok, hosszabb vitakozás után 197 szóval 128 ellenében elfogadtattak. Jan. 4kén szinte az alsóházi ülésben Vane lord indítványt tőn a szén vámanak megszüntetése iránt, mely azonban 110 szóval 74 ellenében elvetett.

India új főkörmányzóját Sir Hardinge Henriket a királyné a Batherend nagykeresztjével díszítette, ki is június 7kén útnak indult, 's pedig, mind mondják, Franciaország 's Olaszföld felé.

Mikép nyilatkoznak a tory- 's orangista szellemű lapok O'Connell elíteltetéséről, képzelhetni; mindazáltal azon káröröm, sőt azon szidalmak, melyekkel az öreg férfit még börtönében is illetik, nem árulnak el nemeslelkűséget. Azonban a londoni whiglapok, 's a dublini repealjások nagyobbbrészt fekete szegélyvel jelentek meg, e szomorú eredményt hirdették. Az ítélet dacára ellenben a repeal ügye, folytonos haladásban van; a repealgyűlések nagyobb lelkeséggel tartanak mint azelőtt, melyeknek elnöke most O'Brien. Az utóbbi heti gyűlésen eddig szokatlan összeg folyt be az egyesület pénztárába heti jövedelmül, t. i. 2596 ft. sterling. — O'Connell utolsó kibocsátott felszólításában inti az irnépet saját, Irland, és isten nevében, hogy békén maradjanak, mert így a repeal diadala bizonyos. — A foglyok tartása eddig legálább nem szigorú. Számos látogatást fogadott el O'Connell; a kertekben sétálnok szabad a foglyoknak; együtt ebédelnek; férfiak jegy iránt tehetnek látogatást a hét bizonyos napjai 's óráiban, hölgyek jegy nélkül bocsátanak be.

O'Connell elíteltetéséről pótlólag ezeket közöljük: O'Loughlen ügyvéd O'Connell részére meg akarja mutatni, hogy jelen körülmények közt nem hozhatni ellene ítéletet, 's újabb perfolymának kell megindítani, vagyis inkább bevárni a parlament mint legfelsőbb ítélőszék határozatát. De ezt a bírák nem engedék meg, 's még egy ügyvédnek a többi vádlottak nevében tett ellenjavallata után május 29én kijelenték végkép a bírák, hogy az ítélet elhalasztásának nincs helye. Május 30kán a törvényszéki terem tömve volt hallgatókkal, 's maga az egész elítélés kimondása igen megható, 's több megindító jelekkel kitűnő volt. O'Connell Dániel beléptekor számos fiatal ügyvéd elibe sietett, 's megszorítá kezét; az öreg Dániel ez által igen meg volt lepelve. Burton közbirónak

előadása, ki az ítéletet kihirdeté, igen habozó vala, ő annyira meg volt indulva, hogy szemében folyást könyök csillogtak, 's néha szava alig vala érthető. Hosszas előadását egészen közlenünk a hely szüke tiltja, de némelyeket meg kell érintenünk. Elmondá: miután a vádlottak bűnösökül találtattak, meggyőződött a törvényszék, hogy további elhalasztásnak helye nem lehet. Elmondá ujlag az eskütszék ítéletét, hogy t. i. a vádlottak Irland törvényhozási elszakasztását törvénytelen uton módon törekedtek eszközölni, mire pedig törvényes módok is valának használhatók. A törvényszéknek tehát az iránt kelle tanácskozni: milly büntetés szabassék illy vétségre, melyet minden törvénytudó kénytelen vastag vétségnek elismerni. Mondá: mikép kínos és büsítő kötelessége a tanácskozás eredményét kihirdetni, mely annyit — 's jobbadán köztiszteltben álló — férfiú szabadsága ellen van intézve. Főleg fájdalmas ezt tennem, monda Burton, különösen egyik, pedig a fő vádlott iránt, ki mint jeles törvénytudó maga is elismerendi, hogy a többiekhez képest sajátmű az ő helyzete, viszonya. A többiek leginkább ezen egynek tekintetétől, az irántai tisztelettől vezetettve, 's bizva az ő tudományában, vőnek részt az ügyben. 'S e tekintetben az ő esete egészen különböző a többiekétől. (Itt általános mozgás és moraj terjedt el.) E tekintetek enyhítik a többi vádlottak nagy vétkességét, mennyiben t. i. a bűn elkövetésében azon tisztelettől indítottak, melyben — — (Ekkor John O'Connell, ki atyja mellett ült, a bíró lábaihoz omlott, 's felkiáltá: „Engedje bíró uram!“ — hihetőleg azt akará mondani, hogy tetteiért maga akarja az egész felelőséget viselni, — de atyja nem engedé kimondania ezt, hanem illetőde tevé kezét vállára, és sürgeté, hogy ismét üljön le. — E jelenet igen mély benyomást csinált a jelen voltakra.) — A bíró azután olly értelemben folytató: hogy a közel rokonság a fiúra nézve kedvezőleg módosítja a vétek körülményeit. Ezután emlité: hogy Dániel ugyan mindig a béke és csend fentartásán törekedett, 's be is bizonyította, hogy eddigelé féken birta tartani a népet; de nem tudhatá, meddig bírand e varázsszerű hatalommal a nép felett, 's fogja e mindig gátohatni a vérengzést. Mindazáltal más körülmények eléggé reá rójják az összeesküvés bűnét. A büntetésnek tehát szigorúnak kell lenni, 's hogy mások hasonló cselekedetektől visszaretentessenek. Ezeket tekintve az ítélet kemény és szigorú lőn. Itt megállapodott a szülő bíró, könyekre fakadt, 's miután erőt vőn magán, — előadá a már közöltök ítéletet. Ennekutána elmondá O'Connell észrevételét, melyet szinte már közöltünk, 's az egész hallgatóság több percig tartó, 's ujabban ismételt helyeslő kiáltásokra fakadt. A főbíró körültekinté, mintha ki akará szemelni a fő kiáltókat, de csak hamar boszusan visszahanyaltott székére, 's csendesen várakozék, míg a zaj csillapult.

Franciaország. Ö felsége, Anglia özvegy királynéja jun. 3kán Németföldre teendő útjában, Calaisban partra szállt. A hatóság fényes küldöttséggel, 's igen huzgó, tiszteletteljes üdvözléssel fogadá őt Franciaország földén. Midőn a városba ment, az utcák mindkét nemzet zászlóival valának díszítve, a hangászkarok változtatva francia 's angol dallamokat játszottak, a népség üdvözlésére tódult, a katonaság 's nemzeti őrség fegyverben tisztelt. Szóval Adelheid királynő fogadtatása méltólag azon tisztelgés mellé sorozható, melyel Miklós czárt Anglia ünnepli. Rövid mulatás után hat kocsival folytató útját Saint-Omer felé.

Soult marsal tíz ezredet, melyek közép és déli Franciaországban állomásoznak, telegrafi parancsral Toulon, Marseille, 's Port Vendresba rendelt, honnan Afrikába indulandók. Ezen kívül francia hajócsapat már útban van a marokkói partok felé. — Amale het a kormány el akarja hini az afrikai parancsnokság állomásáról.

A jun. 6kai követkammera ülésben Soult marsal igazoló mindazon aggályos híreket, melyek Algirből érkeztek, miért is szükségesnek látja oda új hadcsapatokat küldeni; 's többek közt így nyilatkozott: Marocóban jelenleg szent háboru van hirdette, 's mintegy 15,000 ember áll fegyverben ellenünk. Ezen ellenséges had alakulását könnyű kitalálni. Abd-el-Kader Algirből elüzetvén előbb a sivatagba, onnan Marocóba vonult. Ezen ország néptörzseit felizgatá, kik főuroknak csak akkor engedelmesek, mikor épen tetszik nekik. A maroccoiak kedvesen fogadák Abd-el-Kader hitszónoklatit, 's a zultán ellen nem állhatva alattvalóinak szent háborut hirdett. De Soult reményli, hogy nem kerül háborura a dolog, mert a tett készületek talán elégségesek leendnek a maroccoiak harcziás tüzenek lelohasztására. Algirban jelenen a francziáknak hada 73,386 emberből áll; ehez járul 10,151 benszültöt katona, 's az idegenek csapata 6473 emberből. A foglalás évi költségei 84,638,000 frankra mennek.

Svédhon. Az országgyűlés 11kére van kihirdetve. Reménylik, hogy ez egyike leend a legfontosabb

országgyűléseknek, mellyen egyenes szívü felvilágosodott kormány az egyenes szívü felvilágosodott képviselőkkel üdvös törvényeket alkotand. — Gróf de Brahet az elhunyt király, mi majd megfoghatatlan, egészen kifeledé végrendeletéből; azért a jelen király, atyjának e hü barátját mindenféle kitüntetésekkel, jutalmakkal, 's évdíjakkal halmozza. Azt hiszik mindazáltal, hogy ama nagy befolyásban, melyet korábban e férfi a közügyekre gyakorolt, többé részesülni nem fog.

Görögország. Griziotis részéről a megtámadás elmaradt ugyan, de a miattai félelem koránsem alapnékül. Ő mindent elkövetett a végett, hogy a chalkisiakkal magát megválasztassa, mit meggátlandók, a követek kijelenték, miszerint ő több gyilkosságban részt vőn, és mint büntetőperbe-fogott alkotmányserüleg meg nem választathatik. Griziotis megirá a királynak, mikép ő képes erővel vinni ki azt, mit neki önként megengedni nem akarnak. A törtenhető rendtelenségek gátlására Chalkisba had rendeltetett, Griziotist szemmel tartandó, ki gyilkosságaért már csakugyan perbe van fogva. — Maurokordatos nagy zavarban van, látván, mikép magát a miniszteriumban meg nem tarthatja, 's pártfogója az angol követ is körutazásra épen ez elhatározó perczben indult el.

Északamerikai egyesült státusok. Egy new-yorki levelező annak, hogy semmiféle nagy fontosságú kérdés a jelen congressusi gyűlésben nem fog eldöntetni, okát abban látja: hogy az elnök minden pártoknál egyiránt népszerűtlenné lőn. Ez okból azt hiszi, a whigérmű senatus nem fogja az előterjesztett szerződések egyikét is elfogadni, ha szinte azok elveire 's részleteire nézve megegyeznek is meggyőződése, 's pedig csupán azért nem, hogy Tylernek valamikép jelentőséget ne szerezzen. Miszerint tehát sem a Texast, sem a vámegegyesületet illető szerződésre nézve nem várhatni az idén eredményt, az utóbbit illetőleg még különösen azért sem, mivel vele olly kérdések is függnek össze, mik iránt más nemzetekkel kellvén értekezni, nem egy hamar remélhetni megoldatásukat. — Azonban, mi a texasi ügyet illeti, a most említett véleményél két nappal későbbi, az az május 14kei new-yorki lapok szerint, nincs épen végkép elhatározva, hogy az pártolásban nem fogna részesülni; mert noha most elmellőztetett, mégis mindinkább növekszik az azt pártolók száma a senatusban, úgy hogy napoként egy két újabb védelmezője lép fel. Sok hja még ugyan, hogy többség, vagy épen a törvényszerüleg megkivántató két harmad többség kerüljön ki; azt mindazáltal bizonyítja ezen új fordulat, hogy e rendszabály iránt a tanácsosok jóvéleménye folyvást szaporodik és szilárdul. Ha tehát csupán a mostani elnök elleni személyes érdekek hátráltatják a szerződés iránti kedvező fejleményt, de a dolog maga nem áll gyűlöletes színben a tanácsosok előtt, könnyen lehetséges, hogy új elnök választatván, vagy a jelen netán újabb népszerűséget nyervén, a kérdés csakugyan diadalmat aratand.

Egyesületi közlések.

II. Közlés a Kisfaludy-társaság magyar népdalgyűjteményéről. Magyar népdalgyűjteményünk (dalok, mesék, mondák 's hagyományok gyűjteménye) örvendetes gyarapodásban van. Eltaláltuk, úgy látszik, a kort, mellyben egyrészt a nyilvánosság, másrészt hazánkainak részvéte 's együttmunkálása által mégis elérjünk, hogy e nyelvünk 's költészetünkre nézve igen érdekes és nagybecsű kincseinket, legalább nagy részben, egybegyűjtve láthassuk. — Az első 's jelen második közlés között alig van két hónap időköz, 's már ismét következő közleményekkel gazdagodék gyűjteményünk, névszerint: — Debreczen tájékáról Dobay János ur 26 darabot küldött, melyeket, mint írja, eredetileg katonáktól, gulyások, kanászok, szolgáltól és napszámosoktól vagy költőitől vagy már másoktól megtanulva, daloltati hallott. Ezekon kívül még vagy 50nel ígérkezék czélunk előmozdításához járulni, mellyre ezennel teljes bizodalommal fel is kérjük. — Vasvármegyéből Szestey László ur hatot sziveskedett közleni. — Szilágyi sági népdalokat 's tánczerseket, Halász Márton ur küldött Zsibórol; száma 14 népdal és 13 tánczverset, melyekről megjegyzi, hogy sokkal szebb 's jellemzőbb melódiájak mint szövegök, 's azon ohajtását fejezi ki, vajha ezeket is megtartanunk, örökítenünk lehetne. — Ezen igen helyes és méltó ohajtását a tisztelt urnak társaságunk is magáévátéve, ezennel egész bizodalommal felszólítása kiegészítésül még e kérelmet intézi a hazafiakhoz, hogy kiknek alkalmok 's módok van, az illy melódiák leköltáztatására, azokat is a legnagyobb köszönettel veszi, 's használni fogja. — Melly becses közleményekért, midőn a Társaság az illető hazafiaknak tartozó köszönetét, addig is, míg azokat használni fogja, kijelenteni; ujlag figyelmébe ajánlja 's kér buzgó és munkás segédkezeteket a tisztelt hazafiaktól vállalatára, melly nemzeti értéküvé, minővé tenni

akarjuk, csak a nemzet összes közremunkálásával emelkedhetik. Költ Pesten a Kisfaludy társ. jun. 15-én tartott havi gyűléséből. Garay János helyettes titoknok.

A Magyar Gazdasági Egyesület f. é. jun. 15-én tartott közgyűlését m. Károlyi György elnökgróf ur az Egyesület az utolsó évi munkálódásának 's jelen állapotjának rövid előadásával nyitván meg, noha szíves örömmel értesült abból a szép számmal megjelent közönség, hogy az Egyesület a rendelkezésére álló csekély erőhez képest méltánylást érdemlő sikert fejtett ki; mindazáltal közmegegyezéssel vette a közönség azon szomorú tényét, hogy a széles földművelő hazában csak 298 részvényes, és 163 alapító tagot nyerhetett mindaddig oly testület, melynek czélja legközelebbi 's legérezhetőbb a n y a g i érdekeink előmozdítására van irányozva. — A hideg lelkületnek, melyet e botrányos, 's ugyszólván kétségbe ejtő részvétlenség jellemez, mélyebb alapját amugy is eléggé ismervén, annak keserítő fejtegetésébe nem ereszkedvén a közgyűlés, annál is inkább kétszeres vágygal nézett az országgyűlés kerületi választmány javaslatát felolvasásának elibe, melyet ez a Gazd. Egyesület ismeretes „Emlékirata 's kérelmei“ felett készített, 's melyet legközelebb a törvényhatóságok is veendének. — Egyesületi titoknok felolvasván e javaslatot, forró hálával győződött meg belőle a közgyűlés az illető választmány lelkes tagjainak valódi ügyismeretét 's honszerelmet lehelő jó akaratjáról 's buzgó részvétükről 's annál fogva az Egyesület közel felvirulhatása iránt a jelenlévőkben új remények ébredtek; mind a mellett egyik jeles tagtársunk igen alapos fejtegetése után a javaslat néhány pontjaira nézve némileg eltérő véleményekben állapodott meg a közgyűlés, 's e vélemények 's illetőleg módosítási kérelmek az érintett t. választmányának felterjesztetni határozattak. Ezt követé 3 or egyesületi előadó Fényes Elek urnak igen jeles értekezése azon kérdés felett: vajjon hol és mily körülmények között szükséges hazánkban a minimum meghatározása a földbirtokra nézve? — mely értekezés, valamint a reá következők is, a „Magyar Gazdában“ egész terjedelmükben felvételni határozatván, azoknak foglalatjára nézve elégnék véli alólirt, a tisztelt közönséget az említett folyóiratra utalva, hozzátevén itt egyedül azt, hogy előadó ur nézeteit közhelyesséssel fogadja a jelenlévők többsége, 's e szerint a taval e tárgyban hozott végzésnek alaposágáról ujjal meggyőződött. — 4er Részvételt 's figyelemmel fogadtatott a földészeti szakosztályban a közhírre tett kérdések felett előfordult vitaközlések eredménye, melyek nagyobb okulás végett egész részletességükben fognak a „Magyar Gazdában“ közöltetni; mi pedig azok közül különösen a népesítést illeti, miután a közgyűlés tökéletesen megegyezett abban, hogy népesítések nélkül hazánkban kiterjedtebb pusztai jószágokon, czélszerű, 's a birtok értékek kamatját megtérítő gazdálkodásról, 's így a föld tökéletes kihasználásáról szó nem lehet, hogy tovább hazánkban a néptelenség miatt illő gyárpar ki nem fejlődhetik, hogy egy szóval: a státusnak anyagi és erkölcsi ereje és jövéle a népesség oly fokától feltételeztetik, melyet Magyarországon főleg czélszerűen intézett népesítések által idézhetni elő; azon hiedelemen tovább, hogy népesítési törvények hozatala sokáig elmulasztható nem levén, mind a honi törvényhatóságok, mind maga a törvényhozás szívesen veendik, ha a többnyire birtokosokból 's mezőgazdák által álló Egyesület e tárgy felett jól megfontolt nézeteit és javaslatát előkészítendő, — közszereteti Csapó Dániel egyesületi alelnök ur vezérlete alatt czél- és korszerű javaslat kidolgozására küldöttség neveztetett ki, melynek tagjaikul megkértettek Úrményi Ferencz ő excja, Dessewffy Emil gr., Zichy Miklós gr., Bezeredy István, Brúnek József, Magyar Imre, Nagy István, Patay József, Pulszky Ferencz, Fényes Elek, 's egyesületi titoknok; feladatul tüzetvén ki egyszersmind a küldöttségnek, hogy a népesítések lényeges sikeresítését és gyarapodását feltételező, 's hazánkban eddig általában sajnosan nélkülözött kor- és czélszerű községi rendszer tervezetét is venné különös figyelmé 's munkálata tárgyául. — A második kérdést illetőleg, névszerint a tagosításra és megváltásra nézve, egészen megegyezőleg a szakosztály véleményével, abban állapodott meg a közgyűlés, miszerint az Egyesület részéről nyilvánítások, hogy, miután valamilyen a kisebb nemesi, ugy a jobbágy birtokon is a czélszerűbb gazdálkodhatóság egyik főfactora az összpontosított 's tagosított állapot, mely a gazdának jószágokhoz szeretetét 's munkához kedvét azon arányban emeli, melyben a tagosítás következtében a föld haszna gyarapszik; miután tovább e gyarapodásból, mint a növekedő szorgalom gyümölcséből fejlődhetik ki csak nagyrésztben a tulajdonos hajlandósága az urbéri terhektől megváltásra, minek kivitele azonban mind a földesurra, mind pedig az egyes jobbágyokra nézve nemcsak bonyolodott, hanem egyenetlen és aránytalan is mindaddig, míg az egyesek urbéri állománya elszórt és eldarabolt állapotban van, 's míg a jobbágy nem tudja, mi lesz tagosítás következtében tulajdonkép övé, — annál fogva kívánatos, miszerint a törvényhozás az urbéri

megváltások engedelmül az azt megelőzendő tagosztályt mulhatlan feltételül tűzze ki, azontul is szorosan fenntartván a már meghatározott urbéri minimumot, nehogy ugy, mint több régebbi időben felszabadult helység, az adásvevés szabadsága, 's a föld korlátlan tulajdona feletti hamis fogalomból a korlátlan eldarabolás ösvényére sodortatván, a legrendetlenebb állapotra, 's ugy szólván koldusbotra jusson. — A tagosítások siettetésére és könnyítésére egyébiránt az Egyesület más sikeresebb és azonnal fogantatható eszközt ajánlani a törvényhozásnak nem tud, mint a nemesi közbirtokosokra nézve már fenálló azon jog kiterjesztését a jobbágyokra is, hogy urbéri helységekben hasonlóan kisebb száma a jobbágyoknak is követelhesse a tagosítást, 's ez által saját földjeinek józan belátása szerinti czélszerű használatát. — (Vége köv.)

Néhány védszó, az izraelita ügyben.

Valóban nem csekély föladat mind-n — a zsidó, — tulajdonképen az emberiség — ügye ellen ugyszólván naponként oda dobott keztyűt fölemelni. mindennel szembeszállni, ki majd nyílt majd lebecsült sissakkal sorompóba lép ellene. Nincs fegyver-nem, vivási csel, vagy megtámadási armány, mely már ez ügy megbuktatására föl nem használtatott volna. Egy kordkérésnél sem mutatkozott az ellenzék oly proteusilag, nem tűnt föl oly különféle alakban, mint épen e kérdésnél; majd a szenteskedésnek ihletes susogásában, a kritika metsző gunyában, az albarátság mézes beszédében, majd a nyílt gyűlölet szenvedélyes kitörésében, vagy a rágalom kígyó-sziszegésében, szóval: a szellemi nyelv minden dialectusában nyilatkoztak az, csak az igazság 's méltánylat hangján — nem. 'S mi ez ügy melletti bajnokoskodást még nehezebb teszi, az, hogy a 19 századbéli hitellen zsidók ellen mennydörgő keresztvádi predikátorok minduntalan a már számtalanszor megczáfoltat újra föl-fölmelegítik 's oly képpel tálagaltják föl, mintha az ellen egy szócska sem mondatott volna még.

Jöllehet már számtalanszor belőn bizonyítva lélektanilag és történetileg, hogy a zsidóknak kereskedés- és pénzülethezi hajlamok nem népjellemök, hanem részint a sötét századok-szülte nyomasztó törvényhozások természetes eredménye, melyek e néposztályt nemcsak minden polgári keresetmódtól eltilíták, hanem különös szabadalmak által az uzsoráskodásra még mintegy fölhítták; — perse csak hogy mikor jónak látandótták, ismét szépen megkopaszthasák; — részint pedig azon számtalan akadály és nehézségek következménye az, melyek még mai napig a zsidó inas, legény és mesternek a kézművek megtanulhatása és üzletésénél utjokba gördítetnek, melyek okok, hogy ha megszüntetnénk, az okozatnak is el kellene enyésznie. Föltételezi már a józan logica, de bizonyítja tetleg is Europa legműveltebb tartományaink tapasztalása, hol az elfogultlan vizsgáló e reményt már valósulva látandja, ha t. i. elég méltánylattal bír néhány évi szabadságtól gyökeres átalakulást nem követelni, 's ha a korosabb ivadékok sem feleli tekintetbe venni, melynek már lehelten vala új keresetmódot választani. Jöllehet, mond, mindez már számtalanszor elmondott; az így engeli mit sem akarnak erről tudni, Hollandiát, Francia és Angliországot mintegy el akarnák a földtekeről disputálni 's más tartományok dicső (?) példájára, de a jónak és tapasztalás daczára minduntalan a régi nóttá hallandjátok ajkairól zengeni: a zsidóknak nincs egyébre értelmök, mint kereskedés és szatocskodásra; ökmunkakerülök, haszonlesők; 's minthogy olyanok, tehát a világról sem szabad, 's nem kell őket fölszabadítani, azaz: mivel a kereskedést és uzsoráskodást annyira kedvelik, szántani vetni nem akarnak; ergo meg kell őket e kedvencz foglalkozások mellett hagyni, ki kell őket zárni minden más hatáskörből, mely őket netalán elszakítaná az uzsorától; nehezbíteni kell nekik a kézművek tanulhatását 's üzletését minél több bszantóbb akadályok által, különösen ama záradék által, miszerint a zsidó csak zsidó-legények alkalmaztatásával üzhesse mesterségét, 's zsidó-mesterlegényekkel. kik alig léteznek, eddigelő — inasokul is csak nagy nehezen fogadtatván fel — nem is létezhetnek! Ugyanezen rendszer következtében ne szabadjon a zsidónak fekvőjószágot, házat szerezni — sok helyen még jótékony intézetü épületeit sem saját nevére — melyek csak 5—6 percentnyit kamatoznak, hanem fordítsa csak tovább töképezését iszonyú uzsorára, hadd gazdagodjanak egyesek közülök, a mi ugyan rájuk nézve nem üdvös, a honra nézve pedig csak káros; — igen de — de —

Nem egyszer mondatott már az is, hogy a köznépek a zsidóktól idegenkedésre — mely azonban nem is oly általános mint állítatik — hivatkozni nem okszerű; egy józan haladást ohajtó törvényhozás méltóságával pedig össze sem férhet; mert ezen idegenkedés ismét csak a zsidókat elszigetelő törvényekből ered; mert nem várhatni a művelletlen pór 's félművelt — többnyire inconstitucionalis tartományokból ide szakadt várositól, hogy ő n álló ítéletet hozzon magának egy emberosztályról, ha netalán józan ítélete is a törvényekben kimondott ítélet által korlátoztatik; nem várhatni, hogy oly emberre nézve hasonjogot ismerjen el, azt barátilag, testvéreleg szorítsa szívéhez, kit a törvények által oly bélyegzőleg megalázva 's oly mélyen lábainál szemlél. Egy erélyes, önálló, az örökkévalót földön képviselő törvényhozásban pedig illobb 's méltóbb volna, nem oly kórálapotra mutatni, melyet közvetőleg jobbadán csak maga idézett elő, hanem saját magasztos példája által e kórálapotot elhárítani. Töréssek csak szét azon isten képeré teremtet embert gyalázó békó; mutassa csak meg a törvényhozás, hogy istentől rábizott ítélőszéke előtt a zsidóember is hasznos tagja lehet az alkotmányoknak, és a nép engedni fog jobb érzete suglásának, és a mindkét részre káros ellenszenvet testvéri rokonszenv váltandja fel. Mindezzel sem-

mi ujat nem mondék, száz meg százszor mondatott ez már el; 's most azt hinné az ember, hogy e valódi circulus vitiosusra hivatkozás elnémult, ámde koránsem némult el; vagy nem a kimélendő közvélemény-e az, mivel elleneink előállnak, ha már minden fegyverből kifogytak!

Szintannyiszor megczáfoltá már számtalan zsidó hittudós azon némellyektől terjesztgetett balvéleményt: miszerint a Thalmud az izraeliták között valami canonicai tekintélyvel bírna; megfejtvén, hogy az egyáltalában nem codex, mely egész terjedelmében normatív érvényességgel bírna; nem symbolicus könyv, melynek minden tanja 's mondatai kötelezők volnának még a legorthodoxabb izraelitákra nézve sem; csak a mosaicus szertartási, egyház-ritualbeli hagyomány szerinti intézvényeit tekintti az orthodox izraelita (és ismét csak ez) sérthetetlennek; a mi ellenben e folianokban különféle kor és különféle rabbiaktól költ, nem ritkán egymásnak ellenmondó nyilatkozatokból áll, még a legorthodoxabb zsidótól is minden figyelem nélkül hagyható, sőt minden korban 's a Thalmud legfőbb követői részéről is ellenmondásra talált. Azon egy-két, akkor egész világot sújtó sötétség szülte, 's embertelen üldözés kicsikarta egyes emberek a pogányság 's pogányok elleni fanar és keserű kifakadásai pedig, melyektől a fölvilágosult elme bosszusággal fordul el, tökéletesen neutralizáltaknak a Thalmudnak azon tulnyomó számu nemesb erkölcsantjai által, melyek a legtisztább emberszeretetet lehelik, szelid bánásmódot, jóakaratot, kivált türelmességet minden ember iránt tanítanak, annyira, hogy az elfogultalan vizsgáló amazokban csak anomaliát látand, melyért még nem törhetni pálcát az egész munka fölött. De a képtelenségek legnagyobbika volna azon szeretlen kifakadásokat a kereszténységre és keresztény testvéreinkre vonatkozóknak érteni akarni; miután általános elvül állítatik föl a Thalmudban: „Hogy pogányok is, kik a 7 noachidi parancsolatokat“ megtartják, mindeben mint izraelitáknak tekintetnek.“ Mennél inkább kell ez elvnek oly hitről állani, mely a mindnyájunknak szent íráson alapul, 's melynek főczélja a büntöli fölszabadítás! minden a legkitünőbb zsidó theologok által isten 's emberek előtt bebizonyítot, erősítet; de azért elleneink még sem szünnék meg a Thalmud tanjainak káros gyűlöletes voltát hirdetni; sőt nem állítják azon neveléséges állítást tenni, hogy az izraelita főlebb becsüli a Thalmudot, mint Mózes könyveit; ök szokásokat, szertartásokat fognak reánk, melyeknek sem a Thalmudban sem más rabbi írományban legkisebb nyomuk nincs, 's aztán oda állnak és szemünkre lobbantják, miért hogy nem hazudtoljuk meg az ellenünk fölhozott vádakat? miért vonakszunk a vallásunkbeli mysteriumokat fölvilágosítani, nevezetesen az ugynevezett Kolnidre v. i. ab-solutionalis fogadást oldó imát, az eskü szentségét 's a t.

Uram isten, lehetséges-e, hogy elfogultság, gyűlölet vagy kajánság annyira erőt vegyen emberen, annyira elfojtsa a kebleben honosult igazság szavát! Hányszor ismételjük és erősítsük Isten színe előtt, hogy vallásunk nem ismer semmi nemü mysteriumot, 's azért nincs miről fölvilágosítást adunk. Száz meg száz a leghiresb hittudósoktól költ írományokban olvashatni, hogy a fennevezet! ima egyedül csak jámbor és Isten irányában tett fogadásokról szól, melyek által a gyarló bünös buzgóságában kivihellen áldozatokra 's nélkülözésekre kötelező magát és saját lélekisére megnuytatására azok alóli fölszabadításért (absolutio) könyörög; míg ellenben ez embertársaink iránt 's törvényeszek előtt letett eskü már vallásunk alapelve szerint szent 's föloldhatlan. Ez ima felőli magyarázat egyébiránt az ujjab Bécs és Prágában nyomatott ünnepi imakönyveinkben (Machsor) világosan olvasható, ugy mint egyéb könyörgéseink Európának majd minden nyelvére le vannak fordítva; legujabb hit 's erkölcsant könyveink pedig már többnyire eredetileg németül, egy részt magyarul is iratnak; 's így minden nem hébertől is könnyen megérthetők. Kivilágik azokból, minő elvek szerint neveljük gyermekeinket. A Thalmud pedig soha sem volt nálunk általános iskolai könyv, csak ifjaknak tanítatván, kik a papi pályára szánják magokat, mint például a Patrística a keresztény theologiai candidatusoknak. Mit akarnak tehát elleneink a titkolódzást szemrehányásokkal, 's vádak fölhordásával, melyeknek alaplataságokról mindenki meggyőződhetik, ki t. i. csak igazságos meggyőződést keres. De vajjon ösztintén ohajtják-e elleneink a fölök annyira sürgetett fölvilágosítást? valóban, ha valakiről, ugy ezen urakról is elmondhatni, miszerint annyi év óta se nem tanultak, se nem feleltek semmit; még mindig az előítélet rozsdatárából kölcsönözgetik fegyvereiket, Eisenmengert 's többi hozzá hasonló zsidó embergyűlölet hőseit tekintvén csalhatlan oraculumnak a zsidó dogmák megismeretése és megítélésére, behunyván szemüket minden előtt, mi e részben az ujjab zsidó literatúrában mondatott. Üdvösb is leend ezekkel többé vitába nem bocsátkoznom, 's egyenesen „A zsidók“ című munkáskámra utalnom; vagy ha nekem érdekeltnek nem hisznek, olvassák a két híres és a rabbi literatúrában legjáratosb keresztény tudós ítéletét Eisenmenger és czimborái fölött. Az egyik Michaelis Orientalische Bibliothek 19-dik kötet 9dik lapján többek közt így nyilatkozik: „Hát ha valaki a katolikus vagy evangélikusnak vallási könyveiről szint illyféle gyönyörű munkát a jónak akarva kihagyásával csak az itt ott egyesektől elhamarkodva és a vita hevében elmondott nyilatkozásokból férczelte össze. Mit itélnének aztán illy munkák szerint a katolikus vallásról — azt mindenki tudja; de annyi bizonyos, hogy mi velünk lutheranusokkal szintoly rozsul bannának, mint a münsteri anabaptistákkal;“ a második pedig, Molitor, ki „Philosophie der Geschichte“ című munkájának 3 rész 91 lapján szinte ez értelemben itél. —

*) Ezek: 1) a bálványozás, 2) isten-káromlás, 3) vérfertőtlenítés, 4) rablás, 5) gyilkolás, 6) egy 's még élőállat testéről levágott tag fölemésztésétől magát megtartóztatásban és 7) az igazság-kiszolgáltatásban állanak. (Lásd apostol. története 15. 19. 20.)

Még egy fontos kérdés volna hátra, mellynek megfejtése annál inkább szívesen fekszik, minthogy az olly férfiak által hozatik fel, kiknek ügyünk, mint az emberiség szabadságának egyik láncszeme iránti őszinteségük 's jó akaratauk felől meg vagyok győződve. Azon kérdés t. i. hogy a zsidók, mint olyanok, követelnek-e mostani elszórtaságukban számokra külön nemzetiséget? 's hogy azon eredetileg szer-tartásukban rejlett, de már most tért-vesztett, politikai cél-zatok jelenleg társasági téren fennállanak-e? kell-e szük-ségesképp fennállniok? szóval: a zsidó nép nevezet a szó-nak politikai vagy csupán csak vallásfelekezeti értelmében vétetik? Melly kérdésnek világosan motivált tagadó fe-leletét más alkalommal adandom. Schváb Arszlán (Leo.) pesti főrabbi.

Hírlapi kalászek.

Nemzeti Ujság. (48 sz.) Korunk ügyei rova-tában illy czimű czikk olvasható Olivértől: 'Miser ubique jacet.' E czim mintegy fülénél, vagy inkább bordájánál fogva van a czikk közepéből annak élire rántva; mert tulajdonképp egyik bordáját képezi e közmonkás, 's a felső megyékre akar vonatkozni, mellyeken kereskedési tekin-tetben senki sem akar segíteni. A czikk értelme az: hogy a debreczen-pest-pozsonyi vasutat nem kell az északi vas-pályával, hanem inkább Tokajjal, vagy éppen Kassával összekötni, mert különben a felső megyék végképp tönkre

silányulnak. Ez igen helyes a belkereskedés szempontjá-ból, 's mi is azt hisszük, hogy belkereskedés nélkül or-szág nem boldogulhat, 's a csupa befelíri kereskedés ará-nyos kifelíri kereskedés nélkül előbbutóbb kiszítja a hon zsir-ját. De miért ne lehetne külkereskedés is, belkereskedés is vi-rágzó? Attól, hogy, ha egyszer felépül a pest-debreczeni vas-ut, Debreczenből ne akarjon vagy ne birjon akár az ország maga is vonalt építeni Tokajig, vagy éppen Kassáig, nem annyira tartunk, mint szerző, — sőt azt hisszük: csak legyen egyszer megindítva, megkezdve, a vasutvonalzás, ennek hasznai önkényt is reá bírandják, kényszerítendik az országot a továbbépítésre, a vasutháló folytatására. 'S ha maga az egész ország nem akarja is, ha csakugyan provinciaális szűkkeblűség átka nyomná azt tovább is, mi-ért ne lehetne a provinciaális érdekeltség ellenébe szinte provinciaális érdekeltséget szegezni? Az az, nem lehetsé-ges é, hogy látván az ország többi részeinek hanyagsá-gát, magok a Kassavidéki felsőmegyék, magányvállalko-zók gyanánt egyesüljenek egy vasutszármv létesítésére a reménylendő nagy haszon fejében? Erre csak egy kis lelkeség kell, 's hisszük: még van annyi a felsőmegyei birtokosok és kereskedőkben, hogy saját javukra munkál-kodni birjanak. Ha Kassa hajdanában virágzó kereskedés-sel bírt, miért ne birhatna ismét? vagy csak a lengyelor-szági kereskedési vonal az, melly iránt rokonszenvet érez-

hetnének a felsőmegyék, vagy mellytől hasznot merjenek reményleni, 's kivált most, miután ez jóformán csökkent vagy éppen szűnt, nem fordulhatna é figyelmök saját ho-nuk testvér-alfölde felé? Ha némelly turóczy sáfrányos tót Berlinben, Amsterdamban, Moszkóban, Konstantinápoly-ban sőt Persiában is megfordulhat, ezreket szerezve ma-gának: miért ne ébredhetne másokban is a felsőmegyeyiek közt hasonló 's, nagyobbserü vállalkozási szellem? Mig a debreczen-pesti vonal elkészül, alkalmasint lefoly még néhány év, 's azalatt ráérnek a felsőmegyeyiek — ha t. i. az ország nem akarja is — magokat valamire hatá-rozni; 's reményljük, ezt teendik is. — Most nem é-bredhetett bennök illy szellem, mert ha szinte építettek volna is, hova, mihez ragasztották volna vasutjuk végét? a homokokhoz? a hortobágyi pusztákhoz? Legyen csak vasut Debreczenig, erősen hisszük, lesz vállalkozási szel-lem is több e honban. Azért most e vasutra nem szavazni, csak mivel az északi vasutal, 's nem mindjárt Tokajjal leszünk összeköttetésben, tán némi gyöngeség vagy ön-bizalmatlanság volna. Főszabály legyen: egyet tenni, 's a másikat el nem mulasztani. Belkereskedés mindenesetre kell, de kell külkereskedés is a mai időben; e kettő nél-kül a hon élete pangás, vagy lassu ernyedés.

Szerkesztő: Szenvy József.

HIVATALOS JELENTÉSEK

Csődök.

20209. Pozsony vármegye törvényszéke jelentése szer-int, Argay András táblabíró hitelezői csődületének határnapja f. é. a u g u s t u s 15ő napjára tűzétvén, ideigleni tömeggondnokká Németh Vendel táblabíró, perügylővé pe-dig Vermes Móríczt tiszti alügyész nevezetett. Költ pün-kösthő 28án 1844.

21063. Fejér vármegye törvényszéke jelentése szerint, baracskaiköz birtokos Szűcs Ignác hitelezői csődüle-tének határnapja f. é. a u g u s t u s 15ő napjára tűzétvén, ideigleni tömeggondnokká Szőke Sándor táblabíró, perügylőül pe-dig Lethenyi Károly hités ügyvéd nevezetett. Költ sz. Iván-hő 4én 1844.

ki határidőül, ideigleni tömeggondnokká Molnár 'Sigmund táblabíró, perügylővé pedig Boros Mihály hités ügyvéd ne-vezetettek. Költ pünkösthő 14én 1844.

(141) Előfizetési hirdetés

Religio és Nevelés, kath. egyházi folyóirat-ra,

melly melléklapjával, az 'Egyházi literaturalap'-pal együtt a bekövetkező második félévben is szokott alakjában, nagy negyedrében, velinre nyomva, hetenkint kétszer, 's az eddigi előfizetési díj mellett (félévre: postán, borítékkal 5t, helyben négy ft peng.) fog megjelenni. Tárgyai 's iránya a kettős lapnak változatlanul az előbbiek maradnak. Az elő-fizetést minden honi cs. k. postahivatalok elfogadják: az ország határain kívül járandó pél-dányok iránt pedig a bécsi cs. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni. Előfizetheti helyben: Budán ugyan a szerkesztőségnél, krisztinavárosi Kalmárfy-házban; Pesten pedig Hartleben és Altenburger könyvkereskedésben, a váci utcában: hol a szerkesz-tőség számára alkalmas küldött levelek is letétehetnek.

(138) A Magyar Gazdasági Egyesület által kiadott

„Magyar Gazda“

czimű gazdasági folyóiratra az előfizetés ezennel a jövő félévre megnyitván, a t. cz. gaz-daközönség egyszersmind értesítetik, hogy az eddigi előfizetési ár, félévi folyamra, 4 pgő forinttal jövre is fölemelés nélkül megmarad. A Magyar Gazdából hetenkint két iv jele-nik meg, 's mi beltartalmát 's értékét illeti, nem kételkedünk, hogy eddig is átalában el-ismert, 's minden hasonló külföldi folyóirattal bátran mérkőzhető érdekességében és köz-hasznosságában a gyarapodó részvétellel aránylag mindinkább fog emelkedni. — Előfizetheti Pesten az Egyesület titoknokai hivatalában (üllőit gr. Károlyi-ház) 's t. Antal Mihály urnál a nemzeti Casinóban; — vidéken az Egyesület t. cz. ügyviselőinél 's minden kir. posta-hivatalnál. — Allandó előfizelőinknek az „Okszerű Kalauz“ második kötetével ajándékképp fogunk kedveskedni.

(144) Jurikowich család 1-3 nemeslevél történetesen kezembe került, mi iránt velem bérmentes levelekben értekezhet-nek. Kassán június 17én 1844. Hammersberg László ügyvéd.

(142) Magyar kereskedelmi bank hirdetvénye.

Az e helyt folyó 1844iki évi april 13ról közzétett hirdetvény folytában, ezennel köz-hírül adatik: hogy a mai napon délelőtt egybegyült bank-választmány az 1843iki évi de-cember 11ől 1844iki majus 31kéig számított második félévre járó osztalékok r észvényenkint tizenegy forintra pengőben határozta légyen. — Ezen 14 frntyi pengő öszveg f. e. június 5kétől kezdve, a kiadott szelvények beadása mellett a helybeli bank pénztárában felvehető. — Az 1844/ik évre részvényenkint 2 frt 37/11, krok fognak az intézet tartalékpénztárába betétni. — Költ Pest június 4én 1844. Ürményi Ferenc s. k. bankelnök. Valero J. A. s. k. bankigazgató.

(139) Haszonbérleti hirdetmény.

A nagykallói Kállay család részéről kö-zönségessé tétetik: mikép Nagy-Kálló mező-városában minden kisebb kir. haszonvételeket, minők a bor-, pálinka-, hús-, szalonna-, ser-téshús-méretés, ahoz való épületekkel, ugy-mint: egy nagy vendégfogadóval a város köze-pén, és esinos táncsteremmel, több vendég-szobákkal, a fogadósnak külön szobáival, állás-és istállókkal ellátva — nemkülönbén a váro-son az ugynevezett Csókos koresmával, és a nagy árendában lévő épülettel 's pinczével az árendás számára, és egy száraz malommal, — valamint öt országos, úgyszintén minden héten tartani szokott heti vásárokkal együtt július 29ik napján, ugyancsak Nagy-Kállóban, árverés ulján három évre kiadandók lesznek, e f. é. sz. Mihály napjától kezdve; a bérleni szándékozók a kitűzött határnapra illő bánat-pénzzel ellátva ezennel meghívhatnak. 1-3

(143) Hirdetés.

A száj- és fogbetegségben szenvedőknek tudtul adatik, hogy minden szerdán és szom-baton délutáni 3 óraker az orvosi kar épü-letében a fogorvosi tanodában, előadások al-kalmával, a száj- és fogbetegség gyógyítás, és szükség esetében műtétel alá is vétetnek —

azon túl naponkint lakomon Dorottya-utca 11. szám alatti házban regg. 10—1, 's délutáni 3—6 óráig. Nedelko orvosdoctor fogászat professora.

(136) Wagner József műkeres-

kedésében Pesten a servita-téren épen most jelent meg: Népdaok a „Szökött katoná ből zongorára alkalmazva. Ára 45 kr. p.pénzben. 3—3

Gőzhajók járása Magyarországon.

Bécs és Pozsony közt: a „Duna“ gőzös indul naponkint reggeli 6 óraker Pozsonyból Bécsbe és visszaindul ugyanezen napon délutáni 4 óraker Bécs-ből Pozsonyba. Pestről Pozsonyba és Bécsbe mindennap reg-geli 7 óra 's 10 perczker. Pestről Mohács- és Eszékig minden csütörtökön regg. 4 óraker. Ezen gőzös Eszékéről pénteken regg. 8 óraker. Mohácsnak visszaindul, 's innen szombaton regg. 2 óraker visszautját Pest felé folytatja. Pestről Zimony- és Drenkováig minden kedden és pénteken regg. 4 óraker. Pestről Gyurgovón és Galacson által (az oláh részen) Konstantinápolyba június 14 és 28kán. Pestről Widdin-, Rustzuck- és Galacson által (a török részen) június 7 és 21kán. Ujvidék felé Tittelig való indulásuk majd tudtul fognak adatni. A t. cz. utazók ismételve kéretnek, hogy ut-jegyeket — mellyek az utazók kéjelmességük végett ez évben minden elinduláskor érvényesek — még a hajó elindulása előtti napon méltóztassanak váltani, ugyszinte utpogyaizataikat is térítvény mellett a hi-vatalban átadni. A Pestről Pozsonyba és Bécsbe menő gő-zösök a Buda városi lakosok kényelme végett ezen-tul a bomba-térnél megállnak 's ott a t. cz. utazó-kat felveszik. A nagyobb pogyaizokat egy nappal előbb Pesten az úgyszóbanban térítvény mellett fel kell adni, és ha csak lehetséges, az utjegyeket is ott váltani. Az elindulási idő 7 óra után néhány perc. Pesten, majus 15ő 1844. A Gőzh. hiv.

Table with exchange rates for Gabona-ár váltó garasokban. Columns include location (Pesten, Kassán, Szegeden, Baján, Miskolczon, Temesvárott, Pozsonyban, Nagyszombatban, Győrött, Mosonyban, Sopronyban, Aradon, Veszprémben, Uj-Bécsén), date (1844. jun. 18, 15, 11, 8, 5, 24, 14, 14, 30, 13, 3, 3, 10, 14), and various exchange rates for different currencies like Tiztábuza, Kézazera, Róza, Árpá, Zab, Kukorica, Bécs, etc.

Table titled Pénzkelet. Columns include location (Bécs, jun 15én 1844.), date (1844. jun. 18.), and exchange rates for various items like 5 pcent. statuskötelezv. középara, 1 pcent., 3 pcent., 1834ki statuskölesön (500 frt), 1839ki (250 frt), 1839ki (50 frt), Bécsi bankköt., Bankrészvénnyek darabja, Eszterházy-sorsszám, Császári arany.

Jelen számunkhoz mellékelten vessik t. olvasóink a PESTI DIVATLAP-rai Előfizetési felhívást, és 'Nemzeti ujság' programját. Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, Uri-utca 453.